

DIGITĀLĀS PRASMES VIETĒJĀS VĒSTURES VEIDOŠANAI

**Mācību programma
nodarbību vadītājiem**

Saturs

IEVADS.....	4
1.MODULIS: IEVADS STĀSTU STĀSTĪŠANĀ	5
1.NODAĻA: STĀSTU STĀSTĪŠANA - KAS TAS IR?	6
Mācību aktivitāte: Uzzīmē sevi!	6
Mācību aktivitāte: Stāsta struktūra.....	8
Mācību aktivitāte: Stāstu stāstīšana – kas tas ir?.....	10
2.NODAĻA. STĀSTĪŠANAS SPĒKS: KĀPĒC MĒS STĀSTĀM STĀSTUS?	11
Mācību aktivitāte: Tikšanās ar stāstnieku	11
Mācību aktivitāte: Mūsdienīga stāstu stāstīšana	12
3.NODAĻA: MEKLĒJOT SAVU STĀSTU: AR KO SĀKT?.....	14
Mācību aktivitāte: Stāsta plāns	14
Mācību aktivitāte: Karte un es	15
4.NODAĻA: KĀ STĀSTĪT STĀSTUS?.....	16
Mācību aktivitāte: Digitālo stāstu skatīšanās.....	16
Mācību aktivitāte: Kas ir montāžas skala un kā to izveidot?.....	17
Montāžas skala.....	18
2. MODULIS: VIETĒJĀ VĒSTURE	19
ATKLĀJ VIETĒJO VĒSTURI.....	20
Mācību aktivitāte: Ievads	20
Mācību aktivitāte: Vietējo kultūrvēstures objektu izpēte.....	21
Mācību aktivitāte: Mūsu kultūras mantojums	22
3.MODULIS. INTERVĒŠANAS METODES	23
1.NODAĻA. JAUTĀJUMU VEIDI	24
Mācību aktivitāte: Jautājumu spēle	24
2.NODAĻA. INTERVIJAS SAGATAVOŠANA	27
Mācību aktivitāte: Kāds ir temats?.....	27
Mans intervijas plāns.....	27
3.NODAĻA. AKTĪVĀ KLAUSĪŠANĀS.....	29
4.MODULIS: VIETĒJO MEDIJU APMEKLĒJUMS	32
1.NODAĻA: MEDIJU PASAULE.....	33
Mācību aktivitāte: Iepazīšanās ar masu medijiem	33
Mācību aktivitāte: Mediju spēks/vara.....	36
2.NODAĻA: BALSS SPĒKS	38
Mācību aktivitāte: Balss	38
3.NODAĻA: AIZKADRĀ	39
Mācību aktivitāte: Atklāj vietējo mediju	39

4. NODAĻA: RUNĀ!	41
Mācību aktivitāte: Radi stāstu!	41
5. MODULIS. DIGITĀLĀS PRASMES	42
1. NODAĻA: KĀ IERAKSTĪT INTERVIJU	43
Mācību aktivitāte: Ievads rediģēšanai	43
Audio ieraksts, izmantojot viedtālruni	43
Mācību aktivitāte: Ievads skaņas un video ierakstu rediģēšanā	44
Kā lietot programmu Audacity	45
Kā lietot programmu Movie Maker	49
Atvērto un slēgto jautājumu piemēri	53
2. NODAĻA: KĀ IERAKSTĪT INTERVIJU	55
Mācību aktivitāte: Ieraksta aprīkojuma uzstādīšana	55
Mācību aktivitāte: Mobilo iekārtu un ieraksta aprīkojuma pārbaude	55
Mācību aktivitāte: Intervijas ierakstīšana	55
Padomi intervijas ierakstīšanai	56
3. NODAĻA: KĀ REDIĢĒT IERAKSTUS AUDIO FORMĀTĀ	57
Mācību aktivitāte: Skaņas rediģēšana viedtālrunī vai planšetdatorā	57
4. NODAĻA: KĀ REDIĢĒT IERAKSTUS VIDEO FORMĀTĀ	58
Mācību aktivitāte: Skaņas rediģēšana	58
5. NODAĻA: AUDIO IERAKSTA REDIĢĒŠANA	59
Mācību aktivitāte: Ierakstītās intervijas rediģēšana	59
Mācību aktivitāte: Atsauksmes par ierakstīto interviju	59
Mācību aktivitāte: Ierakstīto interviju rediģēšana	60
6. NODAĻA: VIDEO IERAKSTA REDIĢĒŠANA	61
Mācību aktivitāte: Atsauksmes par ierakstīto interviju	61
Mācību aktivitāte: Ierakstīto interviju rediģēšana	61

IEVADS

Projekts “Mana Kopiena 2020” tika izstrādāts Erasmus Plus programmas ietvaros, to īstenoja 7 partneru konsorcijs no visas Eiropas: Bulgārija, Francija, Īrija, Itālija, Latvija, Spānija, Lielbritānija.

Projekta mērķis – attīstīt pieaugušo, kuri dzīvo nelabvēlīgos apstākļos un ir sociāli izolēti, digitālās prasmes, vienlaikus veicinot viņu ieguldījumu vietējā kultūrvēsturiskā mantojuma veidošanā.

Projekta ietvaros tika izstrādāta mācību programma.

Mācību mērķis - nepieciešamība uzlabot digitālās prasmes, sniegt pārlicību par to, kā iesaistīt, satikt un intervēt citus, palielināt interesi par vietējo kultūras mantojumu un sniegt nozīmīgu ieguldījumu tajā. Šo dažādo aspektu apvienošana vienā mācību kursā nodrošina novatorisku veidu, kā paplašināt interesi par vietējo vēsturi un kultūras mantojumu.

Kāpēc vajag interesēties par mūsu kopienas kultūras un vēstures mantojumu? Kultūras un vēstures mantojums rada piederības sajūtu, to mēs atrodam ne tikai literatūrā, mākslā un objektos, bet arī stāstos, ko stāstām. Tas ļauj mums saprast pagātni un veidot savu nākotni.

Mācību saturs:

- 1. modulis: Ievads stāstu stāstīšanā** – kas tas ir, stāsta izveides paņēmieni un kā to padarīt interesantāku, kā efektīvi prezentēt stāstu.
- 2. modulis: Ievads vietējā vēsturē** – kas ir vietējā vēsture un kāpēc tā ir svarīga. Mērķis - nodrošināt izpratni par vietējo vēsturi - novērtēt pagātni un bagātināt mūsdienu dzīves kvalitāti.
- 3. modulis: Interviju metodes** - dažādi intervēšanas veidi, kādi jautājumi sniedz labas atbildes, kādu vēstījumu vēlaties nodot un kā to efektīvi izdarīt, sniegt dalībniekiem pārlicību par sarunas un komunikācijas prasmēm.
- 4. modulis: Vietējo mediju apmeklējums**, lai saprastu žurnālista/programmas vadītāja lomu vietējās kopienas stāsta veidošanā. Tas ir 2. moduļa turpinājums, kas nodrošina lokālo mediju ieguldījumu dalībnieku prasmju pilnveidošanā.
- 5. modulis: Digitālās prasmes** – mācību dalībnieki iemācās intervēt, šajā – ierakstīt sarunu mobilajā ierīcē. Mēs ieviesīsim dažādu bezmaksas programmatūru video un audio ierakstu izveidei un rediģēšanai un virtuālās mobilās radiostacijas izveidei.

1.MODULIS: IEVADS STĀSTU STĀSTĪŠANĀ

Mērķi:

- iepazīstināt dalībniekus ar stāstu stāstīšanu / storytelling;
- iepazīstināt ar stāstījuma galvenajām iezīmēm un stāsta struktūru;
- parādīt stāsta galvenās daļas;
- iepazīstināt ar stāsta plāna koncepciju;
- iepazīt jēdzienus - digitālo stāstu stāstīšana, scenārijs un montāžas skala.

Mācību rezultāti:

- dalībnieki sapratīs stāstu stāstīšanas spēku;
- dalībnieki iepazīsies ar stāstu stāstīšanas pamatsoļiem un metodēm;
- dalībnieki iepazīs stāsta plānu;
- dalībnieki iepazīs savas vietējās kopienas dzīves vietas;
- dalībnieki iepazīs digitālos stāstus;
- plānos tādu digitālo stāstu, kāds būs jāveido projekta ietvaros.

1.NODAĻA: STĀSTU STĀSTĪŠANA - KAS TAS IR?

Stāstu stāstīšana un stāstu klausīšanās ir viena no cilvēku pamatvajadzībām kopš senatnes. Tas bija galvenais veids, kā nodot informāciju vēl ilgi pirms rakstības. Stāstniecība ir sena sociāla un kultūras forma, tā ir viena no vissenākajām cilvēka izteiksmes formām. Termina definīcija - tā ir interaktīva māksla, kur, izmantojot vārdus un darbības, atklāj stāsta elementus un tēlus, vienlaikus rosinot klausītāja Iztēli.

Stāsts ir cilvēka pieredzē balstītu reālu vai izdomātu notikumu sērija. Tajos tiek izmantoti fakti un citas lietas, ko vēlamies saglabāt un kam piešķiram emocionālu kontekstu.

Stāsti var būt dažādos formātos - mutiski, rakstiski, vizuāli vai digitāli. Stāstījums ir atkarīgs no tā, kā cilvēks izmanto valodu (ieskaitot ķermeņa valodu) gan stāstot, gan rakstot, gan zīmējot. Visi cilvēki izmanto stāstīšanu dažādās dzīves situācijās.

Pirms sava stāstījuma treneris var pajautāt dalībniekiem, vai viņi zina šo vārdu *stāstniecība* (*storytelling*) un ko viņi domā par to. Nodarbību sākumā grupai varētu ierosināt "prāta vētru" par šo terminu.

Sākumā piedāvājam aktivitāti grupā, kas ļaus dalībniekiem iepazīties ar stāstu stāstīšanu, parādot, kā to iekļaut mūsu dzīvē un saskarsmē ar citiem.

Mācību aktivitātes mērķis: dalībnieki savstarpējā saskarsmē iepazīst viens otru. Tā kā esam mācību sākumposmā, ir svarīgi, lai grupā visi justos labi un ērti.

Mācību aktivitāte: Uzzīmē sevi!

Nosaukums	Uzzīmē sevi!
Aktivitāte	Aktivitāte: darbs grupā. Treneris izskaidro aktivitātes norisi un palīdz dalībniekiem to īstenot. Aktivitātes beigās treneris skaidro mācību nozīmi un mērķus.
Mērķis	Dalībniekiem jāsaprot, ka mēs vienmēr stāstām stāstus, arī mūsu personīgā dzīvē ir stāsts, ko stāstīt citiem. Saprast, ka stāstu var stāstīt no dažādiem skatu punktiem. Iepazīst grupā vienam otru.

Apraksts	Treneris izdala A3 papīra lapu katram dalībniekam (vārds nav jāraksta uz lapas). Treneris lūdz dalībniekiem uzzīmēt (ar krāsainiem zīmuļiem) 4 īpašus gadījumus, situācijas vai atmiņas, dzīvojot, piem.: Latvijā, Gulbenē (jāmaina atbilstoši valstij vai pilsētai, kurā notiek mācības) Dalībnieki sadala A3 lapu, kā norādīts zemāk: <table border="1" data-bbox="459 407 1043 831"> <tr> <td>Bērnības vieta</td><td>Iemesls, lai dzīvotu... (vietas nosaukums)</td></tr> <tr> <td>Mana mīļākā vieta (kāpēc?)</td><td>Īpaša tikšanās (vietas nosaukums) Kāpēc?</td></tr> </table> Kad zīmējumi pabeigti, tie tiek sajaukti un izdalīti dalībniekiem. Katrs saņem cita dalībnieka zīmējumu. Katram dalībniekam ir jāizveido stāsts, interpretējot saņemto zīmējumu. Kāda nozīme ir simboliem, kurus zīmējis cits? Treneris dod dalībniekiem laiku saprast un interpretēt zīmējumus Katrs dalībnieks izstāsta savu stāstu. Pēc tam dalībnieks, kurš zīmēja, izstāsta sava zīmējuma īsto nozīmi.	Bērnības vieta	Iemesls, lai dzīvotu... (vietas nosaukums)	Mana mīļākā vieta (kāpēc?)	Īpaša tikšanās (vietas nosaukums) Kāpēc?
Bērnības vieta	Iemesls, lai dzīvotu... (vietas nosaukums)				
Mana mīļākā vieta (kāpēc?)	Īpaša tikšanās (vietas nosaukums) Kāpēc?				
Informācija treneriem	Svarīgi, lai treneris aktivitātes sākumā norādītu dalībniekiem zīmēt vienkāršus un viegli atpazīstamus simbolus un tēlus. (piemēram, bērnības vieta būtu viegli atpazīstama un uzminama) Treneris var brīvi mainīt un pielāgot četru sadaļu tēmas atbilstoši grupai (panākumi, labākie sasniegumi vai vienkārši periodi cilvēka dzīvē: bērnība, studijas, pirmais darbs utt.). Svarīgi, lai šīs 4 sadaļas ir saistītas ar projekta “Mana Kopiena 2020” tēmu: vietējā vēsture, saikne ar vietējo sabiedrību utt.				
Materiāli	A3 papīrs, krītiņi, marķieri, krāsainie zīmuļi, pildspalvas				
Ilgums	45 minūtes				
Komentāri	Aktivitātes mērķis – veicināt atmiņu izpausmi caur zīmēšanu. Interpretēt un saprast kāda cita zīmējumu. Visbeidzot – autora zīmējuma izskaidrojums un cita dalībnieka interpretējums tiks izmantots, lai ilustrētu, kā mēs varam izstāstīt vienu un to pašu stāstu atbilstoši mūsu izpratnei par simbolu un tēlu nozīmi.				

Stāsts ir notikumu ķēde. "Stāstam ir kaut kas jāpaveic un kāds jāsasniedz": tas ir pirmais noteikums Marka Tvena Rakstīšanas rokasgrāmatā ("Fenimore Cooper's Literary Offenses"). Tātad stāsts kaut kur ved. Tas ved vienu vai vairākus varoņus cauri notikumu virknei. Beigās tas sasniedz to mērķi, kā dēļ tika stāstīts.

Visu notikumu secību sauc par sižetu. Notikumi stāstā izmaina varoņa/u dzīvi un pasauli. Stāsta laikā galvenais varonis iziet caur notikumu virkni, kas viņu ved tuvāk mērķim vai attālina no tā. Šis notikumu virknes kulminācijas punkts ir tad, kad galvenais varonis sasniedz savu mērķi (vai arī nesasniedz).

Stāsta uzbūve ir ļoti svarīga. Tā ir atbilde uz jautājumu: "Ko mēs vēlamies, lai klausītāji uzzinātu?" Izmaiņas stāsta uzbūvē var mainīt klausītāju attieksmi pret stāstu un tā varoņiem. Kāda ir veiksmīga stāsta uzbūve?

Neatkarīgi no tā, vai jūs rakstāt romantiskas komēdijas, trillerus, vēsturiskas drāmas vai lielbudžeta zinātnisko fantastiku, visu veiksmīgo filmu pamatā ir viena un tā pati pamatstruktūra. Ja jūs esat rakstnieks, orators, mārketinga speciālists vai advokāts, izprotot šos stāsta uzbūves principus un iekļaujot tos jūsu stāstos, nostiprināsies jūsu spējas aizraut lasītāju vai auditoriju.

Mācību aktivitāte: Stāsta struktūra

Nosaukums	Stāsta struktūra
Veids	Aktivitāte: vingrinājums, darbs grupā. Trenēris izskaidro aktivitātes norisi un palīdz dalībniekiem to īstenot. Aktivitātes beigās trenēris skaidro mācību nozīmi un mērķus.
Mērķis	Dalībnieki uzzina, kas ir sižets. Viņi iepazīstas ar stāsta galvenajiem elementiem, mēģina izveidot stāstu atbilstoši piedāvātajai shēmai.
Apraksts	Lielākajai daļai stāstu ir kopīgi svarīgi elementi, neatkarīgi no tā, vai stāsts ir par princesi, bruņinieku, koku, raganu, pūķi, profesoru vai studentu. Šīs lietas veido stāsta uzbūvi. Stāsta uzbūvi var analizēt, izmantojot dažādas shēmas, kas iegūtas no rakstnieku, literatūras ekspertu, režisoru, scenāriju autoru u.c. pētījumiem. Stāsta uzbūvi – sākums, vidus, beigas - jau definējis sengrieķu filozofs Aristotelis, tā pastāvējusi līdz romiešu laikam. Romiešu dzejnieks Horācijs definējis 5 daļas stāsta struktūrā. Renesanses laikā tika nosauktas šīs 5 daļas: ekspozīcija, sarežģījums, darbības attīstība/kāpinājums, kulminācija, atrisinājums. Katrai no šīm stāsta analīzēm ir kas kopīgs: mērķis noteikt svarīgākos pagātnes pagrieziena punktus, parādot mums notikušo. Trenēris iepazīstina ar stāsta struktūru. Trenēris sadala dalībniekus divās grupās un piedāvā stāsta sākuma pirmo rindiņu: "Reiz... dzīvoja maza meitene pilsētā (piem. Gulbene) Katra grupa raksta stāstu par "mazo meitenīti", sekojot šādai stāsta struktūrai: 1. Reiz ...

	- Katru dienu ... - Līdz vienā dienā ... - Tāpēc ... - Tāpēc... (atkārto tik daudz reižu, cik vēlas) - Līdz beidzot ... - Kopš tā laika ... Svarīgi, lai stāstā tiktu ievēroti ne tikai šie 7 punkti, bet, lai arī tas atspoguļotu reģiona vai pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu. Dalībnieki var brīvi izvēlēties, vai savā stāstā attēlot pagātni vai tagadni un kādas īpašības piešķirt varonim. Viņi var iedvesmoties no ievērojamām vietējās kopienas personībām. Treneris var brīvi mainīt stāsta sākumu. Svarīgi, lai stāsts būtu par vietējo kopienas. Abas grupas prezentē savus stāstus.
Materiāli	Papīrs, marķieri, pildspalvas
Ilgums	60 minūtes
Komentāri	Stāsta struktūru radījis dramaturgs <i>Kenns Adams</i>. Tā palīdz veidot strukturētus stāstus. Teikumu fragmentu virkni var izmantot stāsta radīšanai. Sekojošie 7 teikuma fragmenti palīdz uzrakstīt stāstu, veidot notikumu virkni līdz pat kulminācijai un atrisinājumam. Un tas viss sākas ar vārdu: Reiz... Neatkarīgi no tā, vai jūs izmantojat šo vārdu vai nē, tas atgādina, ka mums kā stāstniekiem jāiepazīstina ar stāsta varoņiem, vietu un laiku. Jūsu auditorija vēlas zināt, par ko ir stāsts. Kur tas notiek un kad tas notiek? Jums nav jāapraksta sīki katra detaļa, bet jāsniedz pietiekami daudz informācijas, lai saprastu, par ko būs šis stāsts. Katru dienu... Izmantojot stāsta varoņus un apkārtējo vidi, varam sākt stāstīt klausītājiem, kāda ir viņu dzīve šajā pasaulē katru dienu. Piemēram, grāmatā "Oza zemes burvis" tiek atklāts, ka Dorotija jūtas ignorēta, nemīlēta un sapņo par labāku vietu "uz varavīksnes". Tā ir Dorotijas sapņu un miera pasaule. Tas viss parāda lietas, kādas tās ir īstenībā. Līdz vienā dienā... Kaut kas notiek, kas izsit galvenā varoņa pasauli no līdzsvara, piespiežot viņu kaut ko darīt vai mainīt, sasniegt kaut ko, kas vai nu atjaunos iepriekšējo dzīvi vai radīs ko jaunu. Stāsta uzbūvē šī ir aizraujošākā daļa, kur arī sākas stāsts. "Oza zemes burvī" spēcīgs vējš aizpūš Dorotiju tālu projām no mājām. Tāpēc ... Galvenais varonis sāk tiekties pēc sava mērķa. Tas ir stāsta galvenās daļas sākums. Kad Dorotija izmisīgi vēlas atgriezties mājās, viņa uzzina, ka vienīgais, kurš var palīdzēt, atrodas ļoti tālu. Viņai jāsatiek noslēpumainais burvis. Ceļā Dorotija sastopas ar vairākiem šķēršļiem (piem. lidojoši pērtiķi), tas padara stāstījumu interesantāku. Tāpēc... Dorotija sasniedz savu mērķi — nokļūst pie Oza zemes burvja, bet tās nav vēl stāsta beigas. Viņai vēl jānogalina Ragana un jānogādā slotaskāts burvim. Īsākos stāstos var būt tikai viena sadaļa "Tāpēc..."

	Līdz beidzot ... Mēs tuvojamies stāsta noslēgumam. Dorotija paveic uzdevumu, atnes mirušās raganas slotaskātu. Burvim jāpilda solījums, un jānogādā meitene mājās. Un to viņš izdara, bet ne tā, kā sākotnēji bija gaidīts... Un kopš tā laika... Noslēguma ainas stāsta, ko šie notikumi nozīmēja galvenajam varonim un arī stāsta klausītājiem. Kad Dorotija pamostas savā gultā, viņa saprot, ka tas, ko meklējam citur, bieži ir mūsos pašos.
--	---

Mācību aktivitāte: Stāstu stāstīšana – kas tas ir?

Nosaukums	Stāstu stāstīšana - kas tas ir?
Aktivitāte	Trenera informatīvs ievads: Prezentācija un saruna ar dalībniekiem
Mērķis	Dalībnieki uzzina par stāstu stāstīšanas galvenajām iezīmēm. Saprast, ko nozīmē izstāstīt stāstu un kādi nosacījumi tam vajadzīgi. Dalībnieki iepazīstas ar stāsta struktūru un galvenajiem elementiem.
Apraksts	Izmantojot Prezentāciju "Stāstu stāstīšana: kas tas ir?", treneris prezentē: - stāstījuma galvenās īpašības: tēlojums, mijiedarbība,, dažādas balsis, izteiksmes veids, balss tonis utt. - stāsta galvenās iezīmes: vienkāršs, emocionāls un paties; - stāsta trīs galvenās daļas; - stāstījuma galvenie elementi.
Informācija trenerim	Paredzēts, ka treneris pēc iespējas vairāk sadarbosies ar dalībniekiem, uzdodot jautājumus, rosinot pārdomas un analītiskās iemaņas. Treneris ir vienmēr atvērts jebkādiem paskaidrojumiem un informācijai.
Materiāli	Prezentācija "Stāstu stāstīšana: kas tas ir?" Dators, ekrāns
Ilgums	30 minūtes

2.NODAĻA. STĀSTĪŠANAS SPĒKS: KĀPĒC MĒS STĀSTĀM STĀSTUS?

Stāstīšana ir viens no visspēcīgākajiem cilvēku ietekmēšanas instrumentiem. Tās spēks - vārdos izteikt galveno domu un ļaut klausītājam iesaistīties komunikācijas procesā, nesakot ne vārda. Stāsta spēks ir tā spējā sazināties ar cilvēkiem emocionālajā līmenī.

Mācību aktivitāte: Tikšanās ar stāstnieku

Nosaukums	Tikšanās ar stāstnieku
Aktivitāte	Pašmācības aktivitāte: pārdomas un diskusijas. Trenēris piedalās un iepazīstina ar aktivitāti. Trenēris ir gatavs vadīt stāstnieka un dalībnieku diskusiju.
Mērķis	Dalībnieki izprot stāstu stāstīšanas spēku. Veicināt dalībniekos vēlmi stāstīt stāstus.
Apraksts	Tikšanās ar stāstnieku, kurš klātienē parāda stāstīšanas spēku un skaistumu. <i>Piemērs:</i> stāstnieks varētu stāstīt Šeherezādes un Šahriara stāstu no “Tūkstoš un vienas nakts pasakām” (prologs). Dalībnieki tiek aicināti diskutēt ar stāstnieku par stāstīšanas spēku, kā arī uzdot arī jautājumus, kāpēc viņš(-a) ir kļuvis par stāstnieku. Jautājumus, kurus varētu uzdot stāstniekam: 1. Kur, jūsuprāt, slēpjas stāstu stāstīšanas spēks? 2. Kāpēc jūs stāstāt stāstus? 3. Kādas ir stāstnieka priekšrocības? 4. Kā uz jūsu stāstiem reaģē klausītāji? 5. Kas, jādara, lai piesaistītu publikas uzmanību? Trenēris var aicināt arī dalībniekus dalīties ar savām domām.
Informācija treneriem	Varētu būt interesanti un noderīgi atzīmēt galvenos atslēgas punktus diskusijā starp stāstnieku un dalībniekiem. Stāstnieks var piedalīties visās šīs sadaļas aktivitātēs. Tāpēc būtu ieteicams iepriekš iepazīstināt stāstnieku ar šo mācību nodaļu.
Materiāli	Dators, ekrāns, interneta pieslēgums
Ilgums	45 minūtes
Komentāri	Šeherezādes stāsts ir labs piemērs stāstu stāstīšanas spēkam: princesei izdodas glābt savu dzīvību stāstot stāstus bīstamajam un asinskārajam monarham Šahriaram gandrīz trīs gadus – tūkstoš un vienu nakti. Stāsti glābj, dziedē, bagātina iztēli. Mums patīk klausīties stāstus, jo tie parāda, kā citi cilvēki atrisinājuši dažādas problēmas.

Palielinoties sociālajai un kultūras izpausmei, īpaši ar mākslas, mūzikas un plašsaziņas līdzekļu palīdzību, ir parādījušās jaunas stāstu stāstīšanas formas. Pazīstamo leģendu, mītu, populāru stāstu un dzejas deklamēšana ir ne tikai gudru seno vīru un sievu izteiksmes līdzeklis. Mūsdienās tie ir kļuvuši par valodu, kuru pielieto katrs, kam ir kāds stāsts, kura stāstīšanai nepieciešama forma, struktūra vai metode.

Stāsti vienmēr ir bijuši neatņemama dzīves sastāvdaļa. Mūsdienās stāstu stāstīšanā tiek iekļautas vairākas dzīves jomas, kas pagātnē bija neiespējami. Mūsdienās ikkatrs var izteikt savu viedokli dažādos veidos - gan rakstītā formā, gan ar fotogrāfiju, mākslas vai video palīdzību. Ideja, ka ikvienam ir kāds stāsts, ar ko dalīties ar citiem un arī iedvesmot, ir strauji augusi ar sociālo platformu un kanālu palīdzību (Facebook, Instagram, YouTube).

Papildus tam mūsdienu sabiedrībā stāstu stāstīšana tiek pielietota arī biznesa pasaulē kā visspēcīgākais un nozīmīgākais uzņēmumu komunikācijas līdzeklis, jo ar to palīdzību var dalīties ar sava zīmola pamatvērtībām un pamatot piedāvātā produkta vai pakalpojuma nozīmīgumu.

Mācību aktivitāte: Mūsdienīga stāstu stāstīšana

Nosaukums	Mūsdienīga stāstu stāstīšana
Aktivitāte	Pašmācības aktivitāte: pārdomas un diskusijas, darbs grupā. Treneris piedalās aktivitātē un iepazīstina ar to. Trenerim ir jābūt gatavam veicināt dalībnieku domu apmaiņu un diskusijas.
Mērķis	Dalībnieki iepazīs stāstniecības nozīmi dažādās jomās/sfērās.
Apraksts	Aktivitātes mērķis ir iepazīstināt dalībniekus ar dažādām situācijām, kuros stāstu stāstīšana tiek izmantota kā saziņas metode (dažādas auditorijas ar dažādiem mērķiem). Treneris parāda 3 stāstu piemērus: • 1.piemērs: stāstu stāstīšana kā zīmola, produkta reklamēšana. • 2.piemērs: Stāstu stāstīšana sociālajos tīklos, lai lietotājiem kaut kas paliktu atmiņā/atcerētos. • 3.piemērs: stāstu stāstīšana kā neformāla izglītības metode. Pēc stāstu prezentācijas treneris dalībniekus sadala 3 grupās. Katra grupa analizē 3 stāstus pēc šādiem kritērijiem: 1. Kas ir stāsta mērķauditorija? 2. Kādu vēstījumu pauž stāsts? 3. Kāds ir stāsta mērķis/nolūks? Katra grupa izsaka savu viedokli, kurš stāsts ir visspēcīgākais/vispārliedzīgākais/visiedarbīgākais un kāpēc? Treneris dalībniekus aicina dalīties ar savām domām – kādi katram stāsta veidam ir pozitīvie un negatīvie aspekti.
Materiāli	Dators, ekrāns, interneta pieslēgums, A4 papīrs, marķieri Tvīts ar vairākiem fotoattēliem, 3 kopijas 3.piemēram
Ilgums	45 minūtes
Komentāri	Stāstu stāstīšana kā zīmols

Mūsdienu sabiedrībā stāstu stāstīšana tiek pielietota biznesa pasaulē kā visspēcīgākais un nozīmīgākais komunikācijas līdzeklis uzņēmumiem, jo ar to palīdzību var dalīties ar sava zīmola pamatvērtībām un pamatot piedāvātā produkta vai pakalpojuma nozīmīgumu. Stāstot stāstu, uzņēmums var neuzbāzīgi informēt patērētājus. Mūsdienās patērētāji pieņem lēmumus par uzņēmumiem un produktiem, pamatojoties uz emocionālo vērtību, ko noteiktais uzņēmums vai produkts pārstāv. Var būt vairāki iemesli, kāpēc stāstu stāstīšana ir kļuvusi par populāru un izplatītu komunikācijas līdzekli. Patērētājiem ir nepieciešama papildu vērtība, lai pārliecinātos, ka viens konkrēts produkts atbildīs viņu vajadzībām, un ka šis produkts ir pārāks salīdzinot ar konkurentu piedāvātāto. Šādā situācijā stāsts ir tas, kas var mainīt situāciju un ietekmēt patērētāju.

Stāstu stāstīšana sociālajos tīklos

Ideja, ka ikvienam ir kāds stāsts, ar ko dalīties ar citiem un, iespējams, arī iedvesmot, ir strauji augusi ar populāro sociālo platformu un kanālu palīdzību (Facebook, Instagram, YouTube). Mūsdienās ikkatrs var izteikt savu viedokli dažādos veidos - gan rakstītā formā, gan ar fotogrāfiju, mākslas vai video palīdzību.

Facebook foto albuma izveidošana; tiešraide Facebook; stāsta izveidošana, tam beigās pievienojot linku ar savu Instagram profilu; vairāku fotoattēlu pievienošana tvītam; GIF izveidošana, lai ar to dalītos Twitter; kanāla vai atskaņošanas saraksta izveidošana mājaslapā Youtube- kāpēc cilvēki vēlas ar šo informāciju dalīties?

- Parādīt dažādas interesantas vērtības un notikumus no savas dzīves;
- Darīt sevi zināmu citiem;
- Veidot un attīstīt attiecības;
- Likt mūsu sabiedrībai interesēties par zīmoliem un cēloņiem, kas mūs ietekmē visvairāk.

Stāstu stāstīšana kā izglītības līdzeklis

Gadu gaitā stāstu stāstīšana ir palielinājusi savu nozīmi, un, neskatoties uz kultūras un sociālo lomu, tā ir kļuvusi par vienu no visspēcīgākajiem izglītības un pedagoģiskajiem instrumentiem. To plaši izmanto jaunatnes darbā kā terapeitisko pašizpaušmes un pašnovērtējuma metodi.

Šis unikālais saziņas veids ļauj klausītājiem nodot dažādu veidu ziņojumus, veicina izpratni par sevi un grupu, sniedz ieskatu problēmu analīzē, kā arī palīdz attīstīt daudzas citas prasmes. Tāpēc to var izmantot dažādās izglītojošās ar uzvedību saistītās mācībās, piemēram, mācībās par konfliktu vadību, emocionālo intelektu, komunikācijas un sociālajām prasmēm.

3.NODAĻA: MEKLĒJOT SAVU STĀSTU: AR KO SĀKT?

Veidojot jaunu stāstu, vislabāk ir sekot "5K" vadlīnijām: kas, ko, kur, kad un kāpēc:

- **Kas** ir galvenais stāstā? Par ko tas ir? Kas uzvar? Kas zaudē?
- **Ko** dara, kas notiek? Kādas ir sekas? Ko par to domās lasītāji/klausītāji?
- **Kur** notiek darbība (mājās, pilsētā, valstī, kaimiņvalstī)?
- **Kad** tas notiek (stunda, diena, mēnesis, gads)? Kad jūs uzzināsi ko vairāk? Kad būs jūtami rezultāti vai sekas?
- **Kāpēc** tas notika? Kāpēc tas ir svarīgi? Kāpēc lasītājiem/klausītājiem vajadzētu par to domāt?

Mūsu mērķis ir likt dalībniekiem saprast, ka stāsts var sākties dažādi, atkarībā no tā, ko gribam izcelt. Mēs varam sākt ar galvenā varoņa raksturojumu vai arī ar vietas, kurā notiks stāsts, aprakstu. Protams, ka mēs varam sākt stāstu ar klasisko "Reiz..."

Ir svarīgi, lai dalībnieki zinātu stāsta pamatelementus un saprastu, kā tos izmantot, lai radītu savu stāstu.

Stāsta plānu skolotāji izmanto, lai palīdzētu skolēniem apgūt grāmatas vai stāsta galvenos elementus. Kāpēc būtu ieteicams izmantot stāstu plānu:

- Tas uzlabo izglītojamo izpratni;
- Tas palīdz izglītojamiem identificēt stāsta pamatelementus;
- Tas palīdz izglītojamiem efektīvi organizēt savu informāciju.

Mācību aktivitāte: Stāsta plāns

Nosaukums	Stāsta plāns
Aktivitāte	Aktivitāte: uzdevums, darbs grupā. Treneris izskaidro aktivitāti un palīdz dalībniekiem. Aktivitātes beigās treneris skaidro mācību nozīmi un mērķus.
Mērķis	Dalībnieki izprot, ka stāsts var sākties dažādi. Dalībnieki iepazīsies ar stāstu plāna metodi.
Apraksts	Aktivitātes sākumā treneris prezentē Prezentāciju "4.nodaļa. Meklējot savu stāstu", lai parādītu un izskaidrotu, kas ir stāsta plāna koncepcija. Šo koncepciju var izmantot, lai palīdzētu noteikt stāsta pamatelementus. Lai identificētu stāsta personāžus, sižetu, norises vietu, problēmas un risinājumus, dalībniekiem rūpīgi jāizlasa stāsts. Katrs dalībnieks ir paņēmis līdzi savas dzimtās puses stāstu. Tam jābūt uzrakstītam un ne pārāk garam. Treneris sadala dalībniekus trijās grupās. Grupā katrs dalībnieks iepazīstina ar savu stāstu. Pēc tam izvēlas vienu stāstu, ko grupa analizēs. Treneris katrai grupai iedod Stāsta plāna lapu (var izvēlēties vienu no abām piedāvātajām). Katra grupa analizē izvēlēto stāstu un aizpilda lapu. Pēc stāsta analīzes katra grupa prezentē savu stāstu citiem. Prezentācijas veidu var brīvi izvēlēties, vai izmantojot plānu vai stāstot. Prezentējot savu stāstu, grupa var izmantot arī citus formātus, piem. vizuālos, audio u.c. Katrā prezentācijā jābūt šādiem elementiem:

	Galvenie varoņi, vieta, laiks, sižets, morāle un skaidrojums, kāpēc tas tika izvēlēts. Dalībnieki dalās savās domās par prezentētajiem stāstiem.
Informācija trenerim	Paredzams, ka dalībniekiem līdzī būs savs dzimtās puses (pilsētas, novada) stāsts. Tā kā tas prasa iepriekšēju sagatavošanos, trenerim jāparedz tam laiks. Lai izvairītos no iespējamām problēmām, treneris to jau iepriekš atgādina apmācību laikā.
Materiāli	Stāsti (dalībnieku), stāsta kartes lapas, A4 Papīrs (krāsains), krāsaini zīmūļi žurnāli
Ilgums	60 minūtes

Mācību aktivitāte: Karte un es

Nosaukums	Karte un es
Aktivitāte	Aktivitāte: uzdevums, grupu darbs. Treneris izskaidro aktivitāti un palīdz dalībniekiem. Aktivitātes beigās treneris skaidro mācību nozīmi un mērķus.
Mērķi	Dalībnieki iepazīst savu vietējo kopienu, viņi parāda savu dzīves vietu kā savas personības atspoguļojumu.
Apraksts	Katrs dalībnieks sagatavo savas pilsētas/novada/valsts karti. Katrs dalībnieks, kartē zīmējot, rakstot, vai plēšot un izgriežot, izveido “jaunu” karti, atklājot vietas, kas viņam patīk/nepatīk, vietas, kuras viņš pazīst/nepazīst un kurās nekad nav bijis. Treneris vada “jaunās” kartes izveidi, aicinot dalībniekiem atzīmēt šādas vietas: -Vieta, kas man visvairāk patīk (kāpēc?) - Vieta, kas man nepatīk un kā es to izmainītu - Vieta - vietējais kultūrvēsturiskais mantojums - Vieta, kur nekad neesmu bijis - Vieta, ko vislabāk pazīstu/zinu - Vieta, kuru vēlos izveidot - Vieta, kur dzīvo mani vistuvākie cilvēki - Vieta, kur visvairāk smejos Dalībnieki var brīvi veidot kartes pēc saviem ieskatiem (griezt, zīmēt, rakstīt utt.) Trenerim jāpiedāvā dažādi materiāli rakstīšanai, zīmēšanai, griešanai, kā arī attēli un fotogrāfijas.
Informācija treneriem	Treneris pirms aktivitātes informē dalībniekus, ka viņiem katram būs nepieciešama sava pilsētas/novada vai valsts karte.
Materiāli	Pilsētas/novada/valsts kartes (sagādā paši dalībnieki), A4 papīrs (krāsains) Krītiņi, marķieri, pildspalvas, šķēres, līme, līmlente

4.NODAĻA: KĀ STĀSTĪT STĀSTUS?

Digitālā stāstīšana notiek, izmantojot multivides rīkus un digitālās tehnoloģijas. Digitālās tehnoloģijas nav aizstājušas cilvēku un viņa spēju izstāstīt stāstu. Tās sniedz daudz jaunas iespējas, kā radīt un stāstīt stāstus. Mūsdienās interneta lietotāji ir arī informācijas līdzradītāji - viņi var lasīt, kritizēt, komentēt, publicēt un dalīties. Internets piedāvā dažādas stāstu stāstīšanas formas.

Digitālie stāsti tiek stāstīti, izmantojot rakstīšanu, runāšanu, fotogrāfijas, mūziku, ziņas, video, internetu, grafisko dizainu, skaņas un animāciju. Tieši šī ir digitālo stāstu priekšrocība - tos var radīt izmantojot dažādus līdzekļus, lai padarītu interesantākus klausītājiem. Multimediju izmantošana digitālajos stāstos veicina dalībnieku izpratni par dažādiem līmeņiem, piem.: skaņu, emocionālo saturu, mērķi, spriedzi un stāsta tematisko loku. Tas ļauj dalībniekiem uz stāstu paskatīties jau no cita skatu punkta.

Mācību aktivitāte: Digitālo stāstu skatīšanās

Nosaukums	Digitālo stāstu skatīšanās
Aktivitāte	Pašmācība: saite, atsauces uz literatūru, pārdomas
Mērķis	Dalībnieki iepazīst digitālo stāstu stāstīšanas priekšrocības
Apraksts	Treneris demonstrē digitālo stāstu piemērus un aicina atbildēt uz šādiem jautājumiem: 1.Kāds ir stāstījuma veids katrā stāstā? 2. Kāda ir katra stāsta galvenā tēma un mērķis? 3.Vai saturs ir reāls, patiess, ar kādu paņēmieni tas tiek pasniegts? 4. Kas likās visinteresantākais un kāpēc? Dalībnieki diskutē un izsaka savu viedokli par iespējamām problēmām, radot digitālo stāstu.
Informācija trenerim	Treneris pēc saviem ieskatiem var organizēt diskusiju grupās. Dalībniekus sadala 2 grupās, kuras pēc tam prezentē savas atbildes uz jautājumiem
Materiāli	Dators ar interneta pieslēgumu, video projektor, skaļruņi
Ilgums	45 minūtes
Komentāri	Video redzami divi galvenie stāstu stāstīšanas veidi. Pirmais (visbiežāk lietotais) ir balss. Viens uzņemas stāstītāja lomu, skaidro notikušo, bet pats stāstītājs video nav redzams. Pirmkārt, to var izmantot interviju atspoguļošanā. Ir redzamas tikai atbildes bez jautājumiem. Otrkārt – izmantojot balsi, var labāk izskaidrot satura kontekstu un iepazīstināt ar video redzamajiem cilvēkiem. Otrs veids – reportieris, kurš iepazīstina ar sevi, uzdod jautājumus vai sniedz komentārus. Svarīgi, lai jebkurā brīdī reportieris spētu reaģēt uz pēkšņām izmaiņām. Trešais stāstījums veidots stopkadru animācijas (stop motion) tehnikā, kad no statiskiem objektiem tiek izveidoti kustīgi. Tehnikas princips: tiek fotografēti atsevišķi kadri, kas pēc tam datorā tiek samontēti viens aiz otra, radot ilūziju par kustību.

Lai izveidotu interesantu video vai fotostāstu, ir svarīgs labs stāsts. Pēc tam vēl var pievienot skaņu efektus, mūziku, uzrakstus u.c. Cilvēkiem, kuri vēlas sākt veidot digitālus stāstus, leteicams veikt šos 8 soļus:

1.solis: Sākt ar Ideju

2.solis: Izpētīt/pētīt/ mācīties

3.solis: Rakstīt scenāriju

4.solis: Montāžas skala/Plāns. Kad pabeigts scenārijs, Izveido montāžas skalu. To dara pirms video uzņemšanas. Pirms video uzņemšanas vajadzīgs precīzs plāns, ko filmēt, kā to darīt un ko iesaistīt. Jo precīzāks plāns, jo mazāk laika zaudēsim visa procesa garumā.

5.solis: Uzņemt, apkopot un izveidot attēlus / audio un video

6.solis: Izveidot savu digitālo stāstu

7.solis: Dalīties ar stāstu

8.solis: Saņemt atsauksmes

Lai digitālo stāstu būtu aizraujoši skatīties, tam jābūt īsam (ne vairāk kā 2-3 minūtes) un tam jāpiesaista skatītāju uzmanība ar dažādu radošu paņēmieni izmantošanu.

Mācību aktivitāte: Kas ir montāžas skala un kā to izveidot?

Nosaukums	Kas ir montāžas skala un kā to izveidot?
Aktivitāte	Aktivitāte: uzdevums. Treneris izskaidro aktivitāti un palīdz dalībniekiem. Aktivitātes beigās treneris skaidro mācību nozīmi un mērķus.
Mērķis	Dalībnieki izprot, kā izveidot digitālo stāstu, galveno uzmanību pievēršot scenārijam. Šī aktivitāte palīdzēs dalībniekiem piedalīties projektā paredzēto stāstu veidošanā. Tie būs stāsti par vietējās kopienas dzīvi un tās kultūras un vēstures mantojumu.
Apraksts	Pēc īsa ievada par digitālā stāsta veidošanu (10 minūtes), koordinators aicina grupu veidot montāžas skalu. Lai aktivitāte ritētu raitāk (dalībniekiem nebūs laika rakstīt scenāriju vai izgudrot jaunu stāstu), treneris var izmantot stāstus: "Stāsts par skudru" "Ļoti riebīgs kukainis" no "Storytelling CookBook" (2016). Paredzams, ka dalībnieki katrs individuāli izveidos montāžas skalu stāstam. Katrs pats nosaka ainu un kadru daudzumu. Treneris izmanto 4.nodaļas Word dokumentu "Montāžas skalas izveidošana"
Materiāli	Stāsta kopijas, lapa "Montāžas skalas izveidošana", A4 papīrs, marķieri
Ilgums	60 minūtes
Komentāri	Montāžas skalu izmanto pirms digitālā stāsta radīšanas. Tās mērķis ir, izmantojot vienkāršu zīmējumu, skaidrot, kas tiks uzņemts katrā video kadrā. Montāžas skala palīdz viegli un ātri saprast, kā uzņemt video. Montāžas skalas mērķis ir parādīt katra kadra kontekstu. Kadru var gan zīmēt rūpīgi, gan tikai ieskicēt. Viens lodziņš montāžas skalā attēlo vienu kadru, zīmējums tajā – kadra kompozīciju. Ideāli, ja katram lodziņam ieraksta numuru, uzzīmē objektus vai personāžus, uzraksta, kas notiek katras ainas laikā un kādi dialogi tiek runāti.

Montāžas skala

Kadrs Nr.	Kadrs Nr.
Darbības :	Darbības :

Svarīgi : Kadru skaitu ainā un ainu skaitu nosaka video autors, kurš izlemj, cik ainās sadalīt stāstu (scenāriju) un cik kadros katru ainu.

2. MODULIS: VIETĒJĀ VĒSTURE

Ilgtermiņa mērķis:

Šajā modulī dalībnieki apgūs prasmes iepazīt vietējo vēsturi. Vietējai vēsturei ir būtiska nozīme mūsu dzīvē un tā palīdz iepazīt apkārtni, kurā mēs dzīvojam. Bieži vien uzmanība tiek koncentrēta uz pasaules un nacionālo vēsturi, bet nepētām vietējo vēsturi un nepievēršam uzmanību kultūrvēsturiskām vietām, kas padara mūsu pilsētu vai ciemu unikālu. Intervējot vēsturniekus, sarunājoties ar vietējiem novadpētniekiem tiks paplašinātas izglītojamā zināšanas un nostiprināts lokālais patriotisms.

Mērķi:

- izzināt vietējo vēsturi;
- pilsētas /ciema unikālu vietu, lietu apzināšana;
- iepazīt ievērojamus kultūrvēstures objektus, vietas, cilvēkus;
- iepazīt vietējos novadpētniekus;
- uzlabot digitālās prasmes;
- būt aktīvam vietējā kopienā;
- palielināt izpratni par kultūras mantojumu.

Mācību rezultāti:

- Veicināta interese un uzlabotas zināšanas par vietējo vēsturi;
- Pilnveidotas zināšanas par vietējiem novadpētniekiem;
- Praktizēta mācīšanās vienam no otra un sadarbība;
- Celta izglītojamā pašapziņa.

2. Modulis: Vietējā vēsture

ATKLĀJ VIETĒJO VĒSTURI

Lai veicinātu digitālās prasmes, mācību darbinieki iepazīsies ar novadpētniecības uzziņu avotiem, meklēs tajos informāciju un dosies ekspedīcijā.

Apdomājiet šādus jautājumus:

- Kādus kultūrvēstures objektus / vietas jūs zināt savā apkaimē?
- Vai par kādu no tiem ir meklēta informācija, lasīts dažādos avotos?
- Vai esat apmeklējis savas apkaimes kultūrvēsturiskus objektus, kāda bija jūsu pieredze?
- Ko jūs vēlētos uzzināt šīs ekspedīcijas laikā?

Mācību aktivitāte: Ievads

Vispirms iepazīstiniet ar dienas grafiku un aktivitāšu plānu. Sākumā apspriediet kultūrvēsturiskas vietas, kuras viņi pazīst savā pilsētā/pagastā. Iepazīstiniet ar kultūrvēstures objektu, kuru jūs apmeklēsiet. Iepazīstiniet ar dažādiem informācijas avotiem, kuros var atrast informāciju par vietējiem kultūrvēstures objektiem.

Atgādiniet izglītojamajiem veikt piezīmes, dokumentēt apmeklējumu, uzņemt foto un video.

Nosaukums	Ievads
Aktivitāte	Iepazīšanās. Aktivitāte: grupas darbs Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Informācija par novadpētniecības uzziņu avotiem
Apraksts	Treneris izklāsta nodarbības plānu. Pastāsta par novadpētniecības uzziņu avotiem, kuros var atrast informāciju par vietējiem kultūrvēstures objektiem. Tiek izdalīti materiāli ar jautājumiem pārdomām, diskusijai. Treneris sniedz informāciju par 1-2 vietējiem kultūrvēstures objektiem, kas tiks iepazīti ekspedīcijas laikā. Treneris lūdz izglītojamos sagatavoties vizītei un dokumentēt dienu gan fotogrāfijās, gan video, gan pierakstos.
Materiāli	Izdales materiāli, fotokamera vai viedtālrunis/planšetdators
Laiks	30 minūtes
Komentāri	Sākumā apspriediet kultūrvēsturiskas vietas, kuras viņi pazīst savā pilsētā/pagastā. Iepazīstiniet ar kultūrvēstures objektu, kuru jūs apmeklēsiet. Iepazīstiniet ar dažādiem informācijas avotiem, kuros var atrast informāciju par vietējiem kultūrvēstures objektiem.

Mācību aktivitāte: Vietējo kultūrvēstures objektu izpēte

Sagatavoties nelielai ekspedīcijai, apskatot un iepazīstot 1-2 kultūrvēstures objektus. Ja pastāv iespēja, var pieaicināt vietējo gidu, novadpētnieku, iepriekš informējot par projektu un ekspedīcijas mērķiem.

Ekspedīcijas laikā jāsniedz informācija par kultūrvēsturiskā objekta vēsturi, tā nozīmi vietējā vidē, interesantus faktus un stāstus.

Nosaukums	Vietējo kultūrvēstures objektu izpēte
Aktivitāte	Kultūrvēstures objektu izziņa. Aktivitāte: grupas darbs. Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Ekspedīcijas laikā iepazīti un izpētīti vietējie kultūrvēstures objekti
Apraksts	Noorganizēta ekspedīcija uz vietējiem kultūrvēstures objektiem. Izglītojamie varēs iepazīties ar to vēsturi un interesantiem nostāstiem. Izglītojamajiem nepieciešams veikt piezīmes, dokumentēt apmeklējumu, uzņemt foto un video utt.
Materiāli	Pildspalva un papīrs Fotokamera vai viedtālrunis/planšetdators
Laiks	30 minūtes
Komentāri	Sagatavoties nelielai ekspedīcijai, apskatot un iepazīstot 1-2 kultūrvēstures objektus. Ja pastāv iespēja, var pieaicināt vietējo gidu, novadpētnieku, iepriekš informējot par projektu un ekspedīcijas mērķiem. Ekspedīcijas laikā jāsniedz informācija par kultūrvēsturiskā objekta vēsturi, tā nozīmi vietējā vidē, interesantus faktus un stāstus.

Nosaukums	Informācija un ekspedīcija
Aktivitāte	Ekspedīcija uz papīrfabriku Darbs grupā Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Uzzināt par papīra izstrādi, kā tiek izgatavots papīrs, kā arī par <i>Frognore Papermill</i> darbu.
Apraksts	Papīrfabrikas gids (Vietējais gids). Ekskursija pa papīrfabriku. Izglītojamie varēs apskatīt papīra ražošanai izmantotās iekārtas. Uzzināt, kā tiek izgatavots papīrs. Izglītojamie varēs apskatīt papīra ražošanas iekārtas un uzdot jautājumus. Izglītojamajiem nepieciešams dokumentēt redzēto un dzirdēto (fotoattēli, video, pieraksti utt.).
Materiāli	Papīrfabrikas sagatavotie materiāli. Izglītojamajiem būs nepieciešama kamera vai viedtālrunis/planšetdators
Laiks	30 minūtes
Komentāri	Atgādināt izglītojamajiem vākt piezīmes/foto/video

Mācību aktivitāte: Mūsu kultūras mantojums

Izvēlieties aktivitāti, kas saistīta ar kultūrvēsturisko objektu, kuru apmeklējat. Tā var būt praktiska darbošanās, eksponātu izmēģināšana, pastaiga, virtuālā izstāde radoša mākslas darbu veidošana, dažādu lomu izspēle vai jebkura cita darbība, kas papildinās zināšanas par šo vietu. Sazināties ar vietējām iestādēm, lai uzzinātu, kādi citi resursi ir pieejami.

Nosaukums	Mūsu kultūras mantojums
Aktivitāte	Izglītojamie papildinās zināšanas un izpratni par vietējo kultūrvēstures objektu. Darbošanās nelielās grupās.
Mērķis	Uzlabot zināšanas par vietējo kultūrvēstures objektu.
Apraksts	Atbildoši apmeklētajam objektam tiek organizētas dažādas aktīvas darbošanās. Grupas diskusija. Pēc darbošanās grupas sanāks kopā un pārrunās, ko jaunu iemācījās. Jāpaliecinās lai nodarbībās redzētais, darītais tiek dokumentēts.
Materiāli	Dažādi materiāli atkarībā no konkrētas darbības specifikas. Izdales materiāli. Pildspalva un papīrs. Fotokamera vai viedtālrunis/planšetdators.
Laiks	40 minūtes
Komentāri	Izvēlieties aktivitāti, kas saistīta ar kultūrvēsturisko objektu, kuru apmeklējat. Tā var būt praktiska darbošanās, eksponātu izmēģināšana, pastaiga, virtuālā izstāde radoša mākslas darbu veidošana, dažādu lomu izspēle vai jebkura cita darbība, kas papildinās zināšanas par šo vietu. Sazināties ar vietējām iestādēm, lai uzzinātu, kādi citi resursi ir pieejami.

3.MODULIS. INTERVĒŠANAS METODES

Mērķi:

- iegūt zināšanas par intervijas struktūru, par dažādiem interviju veidiem;
- apskatīt jautājumus, kādus varēs izmantot intervijas laikā, kā arī kad pielietojams katrs jautājumu veids;
- sagatavot dalībniekus reālajam intervijas procesam un nodrošināt viņus ar nepieciešamajām zināšanām – kā sagatavoties un kā veiksmīgi vadīt interviju.

Mācību rezultāti:

- dalībnieki ieguvuši prasmes, kā sagatavoties un veikt interviju;
- stiprināta dalībnieku pašapziņa un sniegts ieskats, kā izprast empātijas būtību;
- dalībnieki ieguvuši zināšanas un izpratni par aktīvas klausīšanās metodi, saprotot, kā izmantot aktīvas klausīšanās prasmes intervijas laikā.

1.NODAĻA. JAUTĀJUMU VEIDI

Mācību aktivitāte: Jautājumu spēle

Nosaukums	Jautājumu spēle
Aktivitāte	Uzdevums grupā. "Prāta vētras" aktivitāte.
Mērķis	Mudināt dalībniekus domāt par jautājumiem dažādos intervijas posmos. Stiprināt dalībnieku izjautāšanas prasmes.
Apraksts	Dalībniekiem ir jāiztēlojas, ka viņi gatavojas intervēt Mākslas muzeja direktoru, kurš iepazīstinās ar gaidāmajiem notikumiem muzeja jubilejas ietvaros. Esat veikuši pētījumu un noskaidrojuši, ka viņi gatavojas svinēt 50 gadus un organizē 3D mākslas performances un izstādes, attēlojot dažādus vēsturiskus periodus. Instrukcijas: 1) Lieciet dalībniekiem sasēsties aplī un iedodiet viņiem dažādu krāsu līmlapiņas. 2) Intervijas fāzes rakstiet uz A1 papīra lapas, katru atsevišķi – sākuma fāze, pamatfāze un noslēguma fāze. 3) Katram dalībniekam jāuzraksta jautājumu varianti uz atsevišķām līmlapiņām un jāpielīmē pie lielās lapas. 4) Kad visi dalībnieki pabeiguši šo uzdevumu, trīs brīvprātīgie tiek aicināti skaļi nolasīt visus variantus. 5) Pēc katra jautājuma dalībnieki diskutē par jautājumu veidiem.
Informācija treneriem	Jūs varat izmantot šādus jautājumus: Pārrunājiet ar dalībniekiem, kā viņi jūtas pēc vingrinājuma – sagatavotāki, pašpārlicinātāki? Kā viņi var izmantot šajā vingrinājumā gūto mācību, intervējot vēsturniekus?
Materiāli	A1 papīrs, līmlapiņas, izdales materiāli par jautājumu veidiem.
Ilgums	10 -15 minūtes

Jautājumu veidi	Piemēri	Kādos gadījumos izmanto	
Slēgtie	Vai esat šo izmēģinājis...Vai varat...Vai jums ir...Vai jūs (darīsiet)...Vai jūs varētu...	Slēgtos jautājumus uzdod šādās situācijās: • kad nepieciešami fakti vai konkrēta informācija; • ja nepieciešama īsa un ātra atbilde; • ja vēlamies kontrolēt sarunu; • ja vēlamies koncentrēties uz sarunu vai mainīt tēmu; • lai gūtu apstiprinājumu, ka esat pareizi dzirdējis.	
Atvērtie	Ko...; Kā...; Kurš... Kad...; Kur... Aprakstiet...; Lūdzu, izskaidrojiet man ...; Vai jūs varētu man pastāstīt vairāk par...	• kad vēlamies sekot slēgtajiem jautājumiem, attīstīt sarunu un "atvērt" kādu, kurš ir diezgan kluss; • tie norāda uz lielāku domāšanu, informāciju un radošumu; sniedz aprakstu ar saviem vārdiem un plašāku informāciju par attieksmi un jūtām; • kad mums nepieciešams uzzināt vairāk par cilvēku, viņa vēlmēm, vajadzībām, problēmām; • kad mēs vēlamies izrādīt savas cilvēciskās bažas par cilvēku, ar kuru sarunājamies; • mums jābūt uzmanīgiem, jo, ja mēs tos uzdodam nepareizi, tie var ierobežot (pastāstiet man par... priekšrocībām).	•
Piltuves/Zondējošie	Pastāstiet vairāk par šo konkrēto pieredzi! Ar kādiem cilvēkiem jūs tikāties? Vai tu satiki manu draugu Mārtiņu?	• ja vēlaties mainīt sarunas virzienu no vispārīgāka uz konkrētu un sagaidīt vēlamo reakciju; • ja ir nepieciešama detalizētāka informācija par kādu konkrētu jautājumu; • ja vēlaties iegūt interesi vai palielināt tās personas uzticību, ar kuru runājat. Ieteikums: Izmantojot t.s. piltuves iztaujāšanu, sāciet ar slēgtajiem jautājumiem. Virzoties tālāk, sāciet izmantot atklātākus jautājumus.	•
Atgādinājuma/norises jautājumi	Kā jūs jutāties, kad to darījāt? Pastāstiet man par to, kā jūs reaģējat, kad...	• ja vēlaties atgriezt savu partneri sarunā, veicot padziļinātu analīzi par konkrētu rīcību, situāciju vai viedokli, kas noticis pagātnē.	

Retoriskie	Tas nebija produktīvi, vai ne? Vai nākamreiz varam izdarīt to labāk? Vai zivs var peldēt?	• ja vēlamies saglabāt partnera uzmanību; • kad vajadzīgs apstiprinājums mūsu viedoklim vai domai; • kad vēlamies izteikt savu viedokli, pārliecināt vai radīt literāru efektu; • kad mums vajadzīgs pārdomu veicinošs "rīks". Atbildes var būt smieklīgas, acīmredzamas vai atspoguļojošas.	•
Hipotētiskie	Iedomājieties, ka plāns bija izgāzies. Kā tiksiet galā ar situāciju?	• kad vēlaties uzzināt vairāk par to, kā cilvēks domā vai kā uztver dažādas situācijas, kāda ir viņa attieksme vai personiskā pieredze. Bet esiet piesardzīgi: • viņi par šo pieredzi neko daudz neatklāj; tā vietā, lai atbildētu, sarunu biedrs varētu novirzīt uzmanību uz iepriekšējiem līdzīgiem notikumiem; • viņi var neatklāt, ko ir teikuši, ka darīs un ko patiesībā darīs.	•
Saliktie	Vai jūs domājat, ka tas ir pareizi? Un kāpēc?	• tie var būt mulsinoši to garuma dēļ; intervētājs bieži atceras sākumu un beigas. Ieteikums: • centieties runāt lēnāk, lai jūsu partneris "nepazustu"; • mēģiniet sadalīt jautājumus un atļaut sarunu partnerim nedaudz apdomāt pirms atbildes sniegšanas.	•

2.NODAĻA. INTERVIJAS SAGATAVOŠANA

Mācību aktivitāte: Kāds ir temats?

Nosaukums	Kāds ir temats?
Aktivitāte	Grupas aktivitāte. Diskusija.
Mērķis	Lai rosinātu dalībniekus domāt par intervijas struktūru un pielietot iegūtās zināšanas.
Apraksts	Pēc tam, kad treneris ir izskaidrojis intervijas struktūru un jautājumu veidus, viņš piedāvā modeli, kas paredzēts, lai rosinātu dalībniekus domāt par intervijas norisi un vadību. Modelī ietverti galvenie jautājumi, kas palīdzēs dalībniekiem pārdomāt procesu. Pēc tam, kad dalībnieki būs uzrakstījuši savus variantus, daži no viņiem iepazīstinās grupu ar savām idejām. Treneris atsaucas uz grupas atbildēm sekojošajos slaidos.
Materiāli	Prezentācija par tēmu, pildspalvas.
Ilgums	15 minūtes.

Mans intervijas plāns

Sekmīgam intervijas plānam ir izšķiroša nozīme, gatavojoties īstajai intervijai. Darba organizēšana, pārskatot procesu, palīdzēs jums strukturēt to savā galvā, kā arī palīdzēs pārvarēt jebkuru stresu, kas saistīts ar dažādām fāzēm.

Sagatavoties tēmai		
1	Kurus tematus es aplūkošu šajā tēmā?	
2	Kādus avotus plānoju izmantot?	
3	Kā var atrast vispiemērotāko informāciju par tēmu?	
4	Sakārtot tēmas pēc prioritātes.	
Jautājumu noformulēšana		

5	Kāda veida jautājumi man palīdzētu iegūt nepieciešamo informāciju?	
6	Jautājumu piemēri (saistīti ar tēmu):	
7	Vai ir kāds veids, kā pārfrāzēt jautājumus, lai es varētu iegūt vairāk informācijas?	
8	Cik daudz detaļu es vēlos iekļaut (katrai tēmai)?	
Intervijas veikšana		
9	Kā plānot ierīču uzstādīšanu? Kur es organizēšu intervijas?	
10	Kādai jautājumu struktūrai es sekošu intervijas laikā (piemēram, “piltuves”: no atvērtajiem uz slēgtajiem vai otrādi)?	
11	Kādā veidā es pāriešu no vienas tēmas uz citu (piemēram, vadošajos jautājumos)?	

3.NODAĻA. AKTĪVĀ KLAUSĪŠANĀS

Mācību aktivitāte: Vienkārši klausieties!

Nosaukums	Vienkārši klausieties!
Aktivitāte	Darbs grupā.
Mērķis	Rosināt dalībniekus aktīvi ieklausīties kādā tēmā un dalīties ar savu viedokli. Attīstīt dalībnieku klausīšanās prasmi, ieklausoties ar “atvērtu prātu”.
Apraksts	Dalībnieki sadalās pāros – viens no pāra stāsta par kādu no trenera ierosinātajām tēmām. Otrs klausās, nepārtraucot, un tad, neapstrīdot, atkārto, ko partneris bija stāstījis. Norādījumi 1) Dalībnieki sadalās pa pāriem un apsēžas. 2) Katram pārim tiek iedotas kartītes ar tēmām. 3) Viens partneris pēc nejaušības principa izvēlēsies kartīti un trīs minūtes runās par šo tēmu. Kamēr partneris stāsta, otrs dalībnieks nedrīkst runāt – viņa mērķis ir klausīties. 4) Pēc trim minūtēm klausītājam ir viena minūte laika, lai atstāstītu, ko teicis viņa partneris. Viņš nedrīkst debatēt, piekrist vai nepiekrist – tikai apkopot un atstāstīt. 5) Pēc tam partneri mainās vietām un procesu atkārto.
Informācija treneriem	Aprunājieties ar dalībniekiem, kā viņi jūtas, pildot šo uzdevumu. Jūs varat izmantot šādus jautājumus: Kā runātāji jutās attiecībā uz savu partneru spēju klausīties ar “atvērtu prātu”? Vai partneru ķermeņa valoda parādīja to, kā viņi jutās, klausoties stāstījumā? Kā klausītāji jutās, kad viņi nedrīkstēja paust savu viedokli par to, ko dzirdēja? Kā viņiem izdevās saglabāt “atvērtu prātu”? Cik labi viņi klausījās? Cik labi tie partneri, kuri klausījās, atstāstīja runātāju viedokli? Vai ar laiku tas izdevās labāk? Kā viņi varēs izmantot šajā vingrinājumā gūtās mācības turpmāk, intervējot vēsturniekus?
Materiāli	Kartītes ar tēmām
Ilgums	10 -15 minūtes.
Komentāri	Jāsagatavo kartītes par tēmām.

Tēmas (piemēri):

Vēsturiskā vieta, kas man patīk vislabāk

Interesants fakts par manu dzimto vietu

Pastāsti par traku piedzīvojumu ar draugiem

Apraksti iecienītu tūrisma galamērķi, kuru vēlies apmeklēt

Ieteikumi, lai aktīvi klausītos:

1. Pievērsiet uzmanību – klausieties uzmanīgi un apstiprinot.	• Skatieties tieši uz runātāju. • Neļaujieties traucējošām domām. • Neietekmējieties no apkārtējās vides faktoriem, piemēram, blakus sarunām. • Nenoliedziet to, ko dzirdat. • "Ieklausieties" runātāja ķermeņa valodā. Pievērsiet uzmanību izmaiņām viņa balsī, viņa mīmikai un emocijām.
2. Parādiet, ka jūs klausāties – parādiet ar ķermeņa valodu un žestiem, ka esat ieinteresēts.	• Tas nav jādara visu laiku. • Smaidiet un rādiet ieinteresētu seju. • Ieņemiet arī atvērtu un ieinteresētu stāju. • Iedrošiniet runātāju ar nelieliem verbāliem komentāriem kā "jā" un "mhm". • Izrādiet savu uzmanību, pamācot ar galvu un paceļot uzacis. Parādiet ar skaņām, ka esat ieinteresēts.
3. Sniedziet atsauksmes - mūsu personīgie filtri, pieņēmumi, spriedumi var ietekmēt to, ko dzirdam. Kā klausītājam jūsu loma ir izvērtēt un saprast, kas tiek teikts. Tas nozīmē, ka varat uzdot jautājumus, lai noskaidrotu un precizētu.	• Pārfrāzējiet sacīto. "Tas, ko es sadzirdēju, ir...", un "Izklausījās, ka jūs teicāt...", – tas ir lielisks veids, kā nonākt pie stāstītā. • Periodiski apkopojiet runātāja komentārus.
4. Atlieciet spriedumu – pārtraukšana ir laika izšķērdēšana.	• Pirms uzdodiet jautājumus, ļaujiet runātājam pabeigt domu.

Tas uztrauc runātāju un liedz pilnībā uztvert ziņu.	• Nepārtrauciet ar pretargumentiem.
5. Atbildiet atbilstoši – aktīvā klausīšanās nozīmē cieņas un sapratnes veicināšanu. Jūs iegūstat informāciju un skatījumu. Jūs neko nepiebilstat, jebkāda veidā noliedzot vai aizskarot runātāju.	• Esiet vaļsirdīgs, atklāts un godīgs savās atbildēs. • Aizstāviet savu viedokli ar cieņu. • Izturieties pret otru cilvēku tā, kā, jūsuprāt, viņš vēlētos, lai pret viņu izturas.
6. Cieniet klusumu – pretojieties vēlmei piepildīt klusuma brīžus.	• Ir dažādi klusuma veidi. Klusuma brīžu ievērošana var palīdzēt veidot dziļu sarunu. • Tas dod iespēju runātājam un klausītājam pārdomāt un turpināt šo procesu. • Ja jums tas sagādā grūtības, jūs varat iedrošināt cilvēku turpināt, uzdodot kādu no atvērtajiem jautājumiem, piemēram, “Ko jūs par to domājat/sakāt?” vai “Pastāstiet man vairāk par to, kas notika!”. • Bet nekad nenovērtējiet par zemu klusuma lomu labas sarunas veidošanā un norisē.
7. Uzdodiet jautājumus – saistībā ar jūsu partnera domām.	• Izrādiet savu uzmanību, piemēram, ar šādiem teikumiem: “Es varu iedomāties, cik ļoti jūs bijāt vilies”. • Atbildiet ar cieņu. Uzdodiet atvērtos jautājumus, kā, piemēram, “Kā jūs to interpretējat?”, tas palīdz padziļināt sarunu un atklāt slēpto argumentāciju. (Weger et al., 2010).

4.MODULIS: VIETĒJO MEDIJU APMEKLĒJUMS

Šajā mācību modulī dalībniekiem jāapgūst zināšanas par lokālajiem medijiem, uzsvaru liekot radio, televīzijai un drukātajiem izdevumiem. Modulis sniedz vispārēju izpratni, kas ir vietējie mediji, kādi ir komunikācijas stili, šovi un to veidi un kādu profesiju cilvēki strādā medijos. Moduļa apgūšanā svarīgas ir zināšanas, kas apgūtas iepriekšējos moduļos.

Mērķi:

- sniegt zināšanas un ieskatu dažādos vietējos plašsaziņas līdzekļos;
- veicināt komunikāciju un sociālās prasmes;
- uzlabot apmācāmo pašapziņu un pašcieņu;
- uzzināt vairāk par medijos strādājošo cilvēku profesijām, pienākumiem;
- iemācīties, kā atrast tēmu, to attīstīt un radīt stāstu, ko pastāstīt citiem;
- iegūt tādas kompetences, lai spētu uzrunāt vietējās kopienas locekļus;
- iepazīt dažādus lokālos medijus un to darba specifiku;
- pielietot apgūtās zināšanas darbībā;
- kļūt sociāli aktīvākam;
- palielināt apmācāmā zināšanas un izpratni par kultūrvēsturisko mantojumu novadā.

Mācību rezultāti

Mācību moduļa noslēgumā dalībnieki spēs:

- atšķirt katru mediju, to raksturot, tajā skaitā tā tehniskās iespējas;
- veidot stāstus (medijiem);
- komunicēt ar vietējās kopienas locekļiem;
- saprast, kā strādā mediji - radio, TV;
- zināt, cik liels spēks/vara ir medijiem;
- zināt mediju šova pamatus;
- uzrunāt citus ar cieņu un pašapziņu (bez kautrēšanās);
- iniciēt savas idejas, tās realizēt.

1.NODAĻA: MEDIJU PASAULE

Nav šaubu, ka komunikācijai ir nozīmīga loma visā sabiedrībā un katra indivīda dzīvē. Tā ne tikai atvieglo informācijas un zināšanu apmaiņu, bet arī palīdz cilvēkiem veidot pozitīvas savstarpējās attiecības. Komunikācija ir spēcīgs instruments, ar kura palīdzību varam gan izteikties paši, gan ietekmēt citus. Efektīva komunikācija palīdz labāk izprast cilvēkus, izvairīties no pārpratumiem. Tā arī izglīto un satuvina cilvēkus.

Vietējiem medijiem ir būtiska loma komunikācijā, tie veido cilvēku priekšstatus par lietām un notikumiem.

Šīs nodaļas mērķis ir sniegt priekšlikumus, kā uzlabot saziņu, paplašināt zināšanas par vietējo plašsaziņas līdzekļu darbu, noskaidrot, kas ir komunikācijas vērtības un kā tās izmanto lokālie mediji.

Mācību aktivitāte: Iepazīšanās ar masu medijiem

Nosaukums	Iepazīšanās ar masu medijiem
Pamatojums	Komunikācija ir plūstoša un mainīga, to īpaši ietekmē jaunu tehnoloģiju ienākšana, kas, savukārt piedāvā jaunas iespējas. Liela uzmanība ir jāpievērš katra indivīda komunikācijas spēju attīstībai, kas viņam paver jaunas iespējas darba tirgū un veicina aktīvu līdzdalību kopienas politiskajā un pilsoniskajā dzīvē. Masu mediji dažādos formātos ir pieejami visā pasaulē. Mūsdienās tie ir kļuvuši par neatņemamu dienas kārtības veidotāju ikvienā ģimenē, ikvienā darba vietā. To pamatfunkcija ir palikusi nemainīga – iedzīvotāju informēšana, izglītošana, audzināšana, sabiedrības interešu aizstāvība un viedokļa veidošana.
Mācīšanās rezultāti	- Iegūtas plašākas zināšanas par plašsaziņas līdzekļiem un to veidiem. - Iegūta labāka izpratne par vietējo plašsaziņas līdzekļu lomu un ietekmi uz sabiedrību. - Paaugstināta apmācāmā pašapziņa un ticība sev.
Apraksts	- Prezentācija - Aktīva klausīšanās - Aktivitāte & Diskusija
Materiāli	Papīrs un rakstāmpiederumi, tāfele, dators un projektors, izdales materiāli
Laiks	30-40 min
Informācija trenerim	Trenerim: Lai veicinātu visas grupas aktīvu līdzdalību, jūs varat mudināt dalībniekus runāt par savām simpātijām vai nepatiku attiecībā uz kādu no plašsaziņas līdzekļiem, TV vai radio. Šeit ir svarīgi sajūst robežu, lai apmācību dalībnieks justos ērti un viedokli izteiktu labprātīgi. Trenerim jārauga, lai grupā neveidotos konflikti, kuru varbūtība var palielināties īpaši, ja dalībnieki izsaka pretējus viedokļus. Trenera atbalstošajai attieksmei netieši jānorāda, ka visi viedokļi ir cienījami un

	pareizi. Apmācību laikā nav pieļaujami bezgaumīgi joki, piezīmes, kas var kādu aizskart.
Komentāri	Šīs aktivitātes laikā izglītojamie papildinās zināšanas par to, kas ir masu informācijas līdzekļi, kāda ir to loma un ietekme uz sabiedrību kopumā, kā arī tiks ieskicēts masu komunikācijas spēks kā sociālais un kultūras instruments.

Iepazīšanās ar plašsaziņas līdzekļiem

Plašsaziņas līdzekļu instrumenti ir būtiski mainījuši mūsu dzīvi un to, kā mēs mijiedarbojamies viens ar otru un ar apkārtējo pasauli. Lūdzu, sniedziet atbildes uz šādiem jautājumiem par šādiem jautājumiem:

1. Kas, jūsuprāt, ir visnetradicionālākais informācijas izplatīšanas kanāls? Sniedziet piemēru, ar ko konkrēti pēdējā laikā esat saskāries.
2. Uzziniet, kādus medijus ikdienā patērējat, cik bieži, kurā laikā?
3. Lūdzu, uzziniet trīs stiprās puses un trīs ierobežojumus zemāk minētajiem medijiem:
 - Radio
 - Televīzija
 - Laikraksti

4. Mērķauditorijas. Lūdzu savienojiet mērķauditorijas!

Visa vecuma un
dzimuma cilvēki

Personas, kas
atrodas
dažādās/attālās
dzīvesvietās

Bērni

Neizglītoti cilvēki
(neprot lasīt)

Cilvēki ar
nepastāvīgu
nodarbošanos

Citādi domājošie
cilvēki

Cilvēki ar atšķirīgu
politisko pārliecību

Cilvēki ar
konkrētiem
hobijiem

Cilvēki, kuru
zināšanas ir
atkarīgas no viņu
izglītības līmeņa

Citi:

RADIO

TV

Laikraksti

Mācību aktivitāte: Mediju spēks/vara

Nosaukums	Mediju spēks/vara
Pamatojums	Mediji pēc savas būtības un varas var manipulēt, ietekmēt, pārliecināt un izdarīt spiedienu sabiedrībā, vienlaikus pat kontrolējot pasaules viedokli gan pozitīvā, gan negatīvā veidā, ietekmējot garīgi, pat fiziski un emocionāli. Mediji var ietekmēt to, kā mēs domājam un kā mēs redzam savu kopienu, cilvēkus un visu pasauli. Turklāt pieaugošā piekļuve internetam, lietotāju sasniedzamība un pastāvīga piekļuve ziņām, ir radījusi milzīgu ziņu gūzmu, kurā dažkārt ir grūti noteikt, vai informācija ir patiesa, vai nepatiesa un vai tas ir tikai viedoklis. Viltus ziņas jeb dezinformācija ir bīstamas, jo tās var sagraut reputāciju, izraisīt paniku sabiedrībā, radīt spriedzi starp grupām un ietekmēt sabiedrības lēmumus. Tādēļ ir svarīgi iemācīties atpazīt viltus ziņas jeb dezinformējošu saturu un nedalīties ar to.
Rezultāti	- legūtas plašākas zināšanas par mediju spēku un varu. - legūta labāka izpratne par vietējo plašsaziņas līdzekļu lomu un ietekmi uz sabiedrību. - legūtas plašākas zināšanas par dezinformāciju, tās atpazīšanu un fiksēšanu. - Paaugstināta apmācāmā pašapziņa un ticība sev.
Apraksts	Prezentācija Aktīva klausīšanās Aktivitāte & Diskusija
Materiāli	Papīrs un rakstāmpiederumi, tāfele, dators un projektors, izdales materiāli
Laiks	50-60 min.
Informācija trenerim	Lai veicinātu visas grupas aktīvu līdzdalību, jūs varat mudināt dalībniekus runāt par viņu pieredzi un dalīties ar interesantiem atgadījumiem, ar ko viņi sastapušies dzīves laikā dezinformācijas kontekstā.
Komentāri	Šīs aktivitātes laikā izglītojamie gūs priekšstatu, kas ir un kā atpazīt viltus ziņas jeb dezinformāciju, kā nepieļaut šā satura izplatīšanos, kā arī uzzinās, cik būtiska loma medijiem ir vietējā kultūras mantojuma popularizēšanā un saglabāšanā.

Mediju spēks/vara

Viltus ziņas jeb dezinformācija ir visur. Dažkārt ir gūtu fiksēt robežu starp “paties” un “nepaties”. Viltus ziņas nav nekas jauns komunikācijā. Mediji bieži publiskojuši stāstus, kas izrādījušies nepatiesi. Atšķirība ir tā, ka šodien nepatiesas ziņas var nodarīt lielu kaitējumu sabiedrībai, valstij, pat pasaules daļai, īpaši, ja tas skar politiku vai starptautisko sadarbību.

- Izlasiet divas ziņas, analizējiet tās un noskaidrojiet, vai tās ir patiesas vai nepatiesas. Salīdziniet tekstus un norādiet, kuri aspekti norāda, ka ziņa ir patiesa vai nepatiesa.

Uzrakstiet savas domas par medijiem kā kultūras politikas instrumentiem!

- Vai jums šķiet, ka medijiem ir svarīga nozīme kultūras mantojuma popularizēšanas un saglabāšanas jomā? Kāpēc?
- Kā plašsaziņas līdzekļi ietekmē kultūras mantojumu?
- Kā kultūras mantojums tiek atspoguļots medijos?
- Vai pēdējā laikā esat redzējuši kādus rakstus, ziņas, intervijas medijā, kas stāsta par vietējo kultūrvēsturisko mantojumu?
- Kuri mediji visvairāk stāsta par kultūrvēsturisko mantojumu?

Mediji var izcelt noteiktas ziņas un izlemt, kuru saturu pārraidīt un kā to darīt. Vai pēdējā laikā esat ievērojis izmaiņas lasītājā, skatītājā saturā, kad par vienu problēmu runā vairāk nekā par citu? Jūsprāt, kā mediji spēj ietekmēt cilvēku viedokli?

2.NODAĻA: BALSS SPĒKS

Mācību aktivitāte: Balss

Nosaukums	Balss
Pamatojums	Iepriekšējo mācību laikā esam uzzinājuši komunikācijas nozīmi un plašsaziņas līdzekļu ietekmi. Mācību dalībnieki jau ir ieguvuši informāciju par stāstu veidošanu, to attīstīšanu un par to, kā komunicēt ar vietējās kopienas pārstāvjiem. Lai šīs zināšanas nostiprinātu, īstenosim dažas aktīvas mācību aktivitātes.
Rezultāti	• Apgūtas zināšanas par TV un radio kā komunikācijas rīku ar specifiskām īpašībām. • Apgūtas zināšanas, cik un kādi šovu veidi ir radio un TV. • Apgūtas zināšanas, cik un kādi ir komunikācijas stili. • Apgūtas zināšanas, kādu profesiju cilvēki strādā TV un radio • Apgūtas iemaņas, kā radīt šovu pašam.
Aktivitāte	Mācīšanās darot Aktīvā klausīšanās
Resursi	http://www.bbc.co.uk/worldservice/arts/features/howtowrite/radio.shtml https://www.schoolradio.com/resources https://www.schoolradio.com/resources/2 https://www.lessonplanet.com/lesson-plans/radio http://mediasmarts.ca/lessonplan/news-journalism-radio-news-lesson
Materiāli	Papīrs un rakstāmpiederumi, tāfele, dators, austiņas
Laiks	90-110 min.
Informācija trenerim	Mācību dalībniekiem pašiem jāiemācās veidot dažādas radio programmas. Trenerim visas nodarbības laikā jāpalīdz dalībniekiem. Ja rodas grūtības, piedāvājiēt klausīties kādu no tiešsaistes radio programmām vai dažādus šovus. Kad grupas prezentē savu veikumu, palūdziet, lai pārējie aizver acis, lai varētu iejusties radio klausītāju lomā.
Komentāri	Šī aktivitāte dalībniekiem dos iespēju uzlabot savas komunikāciju prasmes caur mācīšanos darot. Tā būs praktiska darbnīca, kurā visi dalībnieki iegūs nepieciešamās kompetences un prasmes, lai prastu sagatavot paši savas programmas modeli (sarunu šovs, mūzikas šovs, ziņu šovs utml.)

3.NODAĻA: AIZKADRĀ

Mācību aktivitāte: Atklāj vietējo mediju

Nosaukums	Atklāj vietējo mediju
Vide	Lokālais medijs
Pamatojums	Paplašinot zināšanas par komunikāciju, ir svarīgi saprast visus procesus kopumā – gan to, ko redzam ekrānā un dzirdam radio, gan to, kas notiek aizkadrā. Apmeklējot vietējos medijus klātienē, mācību dalībnieki varēs labāk saprast, kādi instrumenti un kādas prasmes ir nepieciešamas mediju ikdienas darbā, kā arī viņiem būs iespēja uzdot jautājumus profesionāļiem.
Rezultāti	• Attīstītas komunikācijas prasmes. • Uzlabota apmācāmo pašapziņa un pašcieņa. • Apzināts mediju spēks un tā ietekme. • Iegūtas zināšanas par šovu daudzveidību. • Iegūtas zināšanas par lokālo mediju darbu. • Iegūtas zināšanas par dažādiem raidījumu stiliem. • Iegūtas zināšanas par mediju profesionāļiem.
Aktivitāte	Prezentācija. Aktīvā klausīšanās. Darbs grupās. Refleksija un diskusija.
Materiāli	Ņemot vērā to, ka aktivitāte norisināsies kādā no lokālajiem medijiem (TV/radiostacijā), nepieciešams ņemt līdzi pierakstu blociņu un pildspalvu.
Laiks	120-140 min.
Informācija trenerim	Ja nepieciešams, informējiet dalībniekus par apmeklējuma noteikumiem medijos, ja tādi ir. Būtiski ir iepriekš vienoties par apmeklējuma laiku un apmācāmo iespējām medijos. Tāpat jāinformē vietējā TV/radio stacija par šo projektu, tā saturu un to, ko dalībnieki sagaida no šīs vizītes. Apmeklējuma vizītes saturā jāiekļauj tādas tēmas kā programmu veidošana, iesaistīto cilvēku pienākumi, lomas, darba veikšanai nepieciešamās prasmes, izglītība. Vizītes laikā uzaiciniet dalībniekus fotografēt un pēc tam grupā apmainīties ar fotogrāfijām, pārrunāt vizītes laikā redzēto un dzirdēto.

Izdales materiāli. 1

Jūs apmeklēsiet vietējo mediju TV/radio, lai uzzinātu vairāk par plašsaziņas līdzekļiem. Pirms apmeklējuma apdomā šādas jautājumus:

- a) Ko tu vēlies uzzināt TV/ radio apmeklējuma laikā?
- b) Vai tu kādreiz esi apmeklējis TV/radio vai pat piedalījies kādā raidījumā vai ierakstā?
Vai tu gribētu piedalīties?
- c) Ja reiz esi bijis TV/radio programmā, kā tu juties? Vai tā bija laba pieredze tev pašam?

Izdales materiāli. 2

Kādas ir tavas sajūtas, pārdomas pēc mediju apmeklējuma? Padomāsim par:

- Kas visvairāk tevi pārsteidza?
- Kas tev visvairāk patika?
- Kas tev vismazāk patika?
- Kura pienākumi (lomas, profesijas), strādājot medijā, tev šķiet vissāistošākie? Kādēļ?
- Tavuprāt, kas ir visgrūtākais strādājot TV/radio?
- Runājot par komunikācijas prasmēm, tavuprāt, cik tās ir svarīgas? Kuras no tām tu vērtē visaugstāk?
- Tavuprāt, kā radīt brīnišķīgu stāstu par savu pašvaldību lai tas parādās TV/radio?
- Vai būtu svarīgi, ja tavā pašvaldībā būtu savs TV/radio? Kādēļ?
- Vai TV/radio ietekmē tavu dzīvi? Kā?

4.NODAĻA: RUNĀ!

1.daļā mēs apguvām mediju vispārīgos aspektus, tiem raksturīgo un atšķirīgo, kā arī to, kāds spēks piemīt katram medijam. 2.daļā apguvām komunikāciju tehnikas, šovu iedalījumu, daudzveidīgās profesijas darbam medijos un to, kā veidot/noteikt mediju segmentu. 3.daļā klātienē iepazīnāties ar vietējo TV darbībā.

4.daļā mēs turpināsim apskatīt vēl vienu masu informācijas līdzekļu veidu - laikrakstu –, piedāvājot iepazīties ar žurnālistu darbu. Mēs iepazīsim, kā žurnālisti veido savus vietējos stāstus: kā viņi tos atrod, kā veido un kā pastāsta lasītājiem. Kopīgi pilnveidosim savas komunikācijas prasmes un mācīsimies, kā pārliecinošāk vērsties pie mūsu vietējā pašvaldībā.

Mācību aktivitāte: Radi stāstu!

Nosaukums	Radi stāstu!
Pamatojums	Ir būtiski saprast, ka komunikācija ir svarīga mūsu dzīves sastāvdaļa. To mēs izmantojam, lai saprastos ar citiem un paustu savas jūtas, idejas, domas. Parasti mēs par maz novērtējam savas komunikācijas prasmes, tās neattīstot un nepilnveidojot.
Rezultāti	- Iegūtas komunikācijas pamatprasmes. - Paaugstināta apmācāmā pašapziņa un ticība sev. - Pilnveidotas sociālās prasmes un spējas. - Pilnveidota intervēšanas tehnika. - Pilnveidotas prasmes un gatavība pašam intervēt kādu personu.
Apraksts	- Nodarbībā piedalās pieaicināts žurnālists, kurš stāsta par savu darbu - Aktīva klausīšanās - Diskusija
Materiāli	Papīrs un rakstāmpiederumi, tāfele, dators un projektors
Laiks	60-80 min.
Informācija trenerim	Trenerim ieteicams pirms nodarbības sazināties ar žurnālistu un apspriest iespējamās tēmas, kas izskanēs nodarbībā.
Komentāri	Uzaicinātā žurnālista uzdevums ir runāt par to, kā viņš gatavo informāciju, kā izvēlas stāstus avīzei, kā gatavojas intervijai, kā intervē cilvēku un kā apstrādā interviju. Šī aktivitāte dos dalībniekiem iespēju uzdot jautājumus profesionālim klātienē. Iespējams, ka žurnālists varēs pastāstīt arī par sava darba “knifiem”, kas dažkārt nepieciešami, lai intervētu vai uzrakstītu vienkāršu rakstu.

5. MODULIS. DIGITĀLĀS PRASMES

Mērķi:

- iemācīties pamatprincipus, lai veiktu audio un video ierakstus;
- iepazīstināt dalībniekus ar dažām rediģēšanas programmām;
- apgūt rediģēšanas iemaņas viedtālrunī vai planšetdatorā, izmantojot bezmaksas aplikācijas;
- apgūt audio un video rediģēšanas prasmes, izmantojot bezmaksas tiešsaistes programmatūru.

Mācību rezultāti:

- dalībnieki patstāvīgi veikuši audio un video ierakstus;
- dalībnieki apguvuši audio un video rediģēšanas pamatiemaņas, izmantojot digitālās lietotnes.

1. NODAĻA: KĀ IERAKSTĪT INTERVIJU

Mācību aktivitāte: Ievads rediģēšanai

Nosaukums	Ievads rediģēšanai
Aktivitāte	Ievadprezentācija par skaņas ierakstīšanu Aktivitāte: Klausīšanās funkcijas un grupas diskusija Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Izprast skaņas ieraksta pamatprincipus
Apraksts	Pasniedzējs prezentēs Powerpoint prezentāciju par audio, video ierakstu un filmu veidošanas aprīkojuma teoriju. Klausīšanās uzdevumi. Lai palīdzētu izprast skaņas teoriju un skaņas estētisko analīzi, izglītojamie veiks klausīšanās uzdevumus, kuros apvienota balss, skaņas efekti un mūzika. Grupa dalībnieki diskutēs par to, kas ir izdevies un kas viņiem patīk.
Materiāli	PowerPoint prezentācija, izdales materiāls. Dators/klēpjdatore, kabeļi, projektoris un skaļrunis
Laiks	30 minūtes

Mācību aktivitāte: Ievads ierakstīšanā

Nosaukums	Ievads ierakstīšanā
Aktivitāte	Ievadprezentācija, kā lietot mobilo telefonu skaņas ierakstam un skaņas ieraksta prezentācija. Aktivitāte: interaktīva grupas diskusija un demonstrācijas Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Iemācīties ierakstīt skaņu
Apraksts	Treneris prezentēs Powerpoint prezentāciju, kā veikt ierakstu ar viedtālruni palīdzību. Treneris, izmantojot viedtālruni, demonstrēs kā veikt audio un video ierakstu. Grupa diskutēs, kādās ierīcēs vēl var veikt skaņas ierakstu.
Materiāli	PowerPoint prezentācija, izdales materiāls "Kā lietot mobilo lietotni" Viedtālrunis, skaļrunis, kas savienoti ar viedtālruni.
Laiks	30 minūtes

Audio ieraksts, izmantojot viedtālruni

Ar viedtālruni palīdzību ir iespējams izmantot internetu, uzņemt fotoattēlus un video, savienot ar datoru, lejupielādēt programmas, nosūtīt e-pasta ziņojumus, rakstīt piezīmes un ierakstīt audio.

Audio ierakstīšana viedtālrunī:

Nosakiet, kur viedtālrunī ir novietots mikrofons. Lielākajai daļai viedtālrunu mikrofons atrodas tālruna apakšdaļā. Veicot ierakstu, šis tālrunis gals ir jāvērs pret subjektu vai skaņu, ko ierakstāt.

Labākai skaņai:

- Uzlabojiet skaņas ierakstu viedtālrunim, pievienojot mikrofonu.
- Ja nav mikroфона, pieejiet tuvāk subjektam.

Padomi audio ierakstīšanai:

- Aizveriet visas citas tālruņa programmas. Radioviļņu dēļ ieraksts var kļūt trokšņains. Pirms sākat ierakstu, ieslēdziet lidmašīnas režīmu.
- Pārliedzinieties, vai esat pārbaudījis viedtālruni, audioieraksta lietojumprogrammu, kā arī esat iepazinies, kā iegūt vislabāko ierakstu.
- Uzlādējiet tālruni un nepieciešamības gadījumā paņemiet lādētāju līdzī. Neaizmirstiet austiņas.
- Atrašanās vieta. Padomājiet par vietu, kur jūsu intervējamais jutīsies ērti, kur jūs netraucēs un kur nebūs pārāk daudz citu skaņu. Kafējnīca nav tā labākā vieta, kur ierakstīt interviju (pārāk daudz skaņu), pat parki var būt trokšņaināki, nekā liekas. Izvairieties no vējainām vietām, īpaši, ja izmantojat viedtālruņa iekšējo mikrofonu.
- Novietojiet viedtālruņa malu, kur atrodas iekšējais mikrofons pēc iespējas tuvāk subjektam.
- Pārbaudiet skaļuma līmeni. Ierakstot cilvēku, kurš runā, pārliedzinieties, ka ieraksta skaļuma līmenis ir vidējs, nevis augsts. Tas parasti ir ap 12 db.

Mācību aktivitāte: Ievads skaņas un video ierakstu rediģēšanā

Nosaukums	Ievads skaņas un video ierakstu rediģēšanā
Aktivitāte	Ievada prezentācija par pieejamām rediģēšanas programmatūrām. Aktivitāte: Programmu Audacity un Movie Maker apskats un interaktīva grupas diskusija. Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Iemācīties rediģēt ierakstus
Apraksts	Treneris prezentēs Powerpoint prezentāciju 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte, kāda skaņas un video rediģēšanas programmatūra ir pieejama. Treneris iepazīstina ar video, kā lietotot programmas Audacity un Movie Maker. Programmai Audacity : https://www.youtube.com/watch?v=V7fNSq6QTNo Programmai Movie Maker : https://www.youtube.com/watch?v=TXr_kzfnCM4 Grupa pārrunās, ko viņi domā par šo programmatūru izmantošanu.
Materiāli	PowerPoint prezentācija, izdales materiāls "Kā izmantot programmu "Audacity" un izdales materiāls "Kā lietot Movie maker". Dators/klēpjdators, kabeļi, projektors un skaļrunis.
Laiks	20 minūtes

Kā lietot programmu Audacity

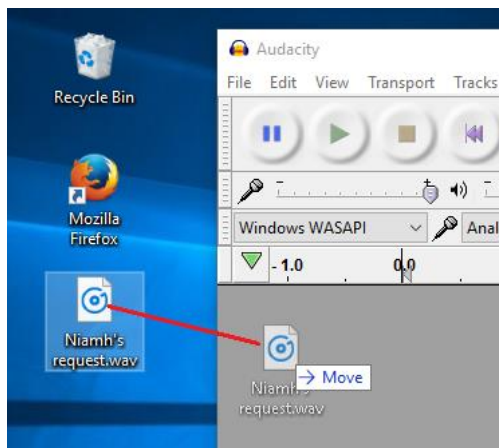
Šo mācību mērķis ir iemācīties rediģēt audio failu. Tiks importēts audio fails, atzīmētas 10 sekundes no šī faila, apstrādāts un eksportēts rezultāts, izveidots audio ieraksts, ko var atskaņot audio atskaņotājā. Šīs pamatdarbības parasti izmanto, rediģējot audio failus.

Programmā Audacity var importēt biežāk lietotos audio failu formātus, tostarp WAV, AIFF un MP3. Programmā Audacity nevar importēt ar autortiesībām aizsargātus mūzikas failus.

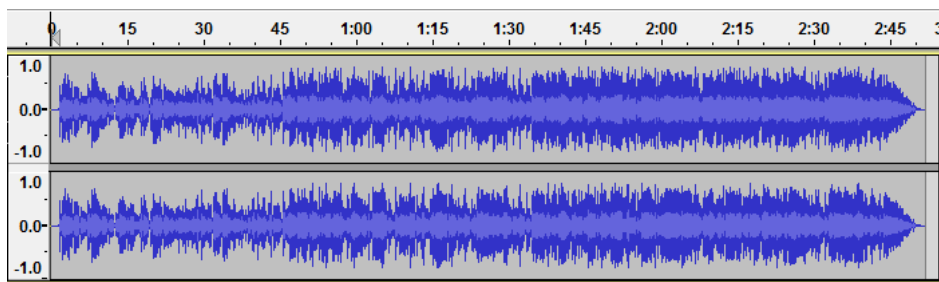
1. solis: Importējiet failu programmā Audacity

Vispirms veiciet autentifikāciju, pēc tam importējiet audio failu, atlasot **Fails > Importēt > Audio...**

Ātrākā metode ir vienkārši vilkt failu kā šajā piemērā:

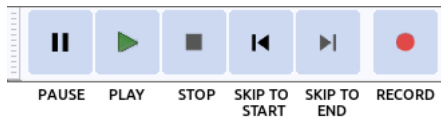

2. solis: Aplūkojiet līkni

Šajā attēlā redzama stereo līkne. Ceļa augšējā daļā tiek parādīts kreisais kanāls un apakšējā daļā - labais kanāls. Ieraksta nosaukumā ir iekļauts importētā audio faila nosaukums. Vietā, kur līkne sniedzas tuvāk ieraksta augšpusei un apakšpusei, audio ir skaļāks (un otrādi). Lineāls virs līknes parāda audio garumu minūtēs un sekundēs.

3. solis : Noklausieties importēto audio ierakstu

Lai klausītos audio, noklikšķiniet uz pogas *Play* ►

Noklikšķiniet uz pogas *Stop*, lai pārtrauktu atskaņošanu ■

Arī tastatūras atstarpes taustiņu var izmantot, lai atskaņotu, apturētu vai izgrieztu.

Noklikšķiniet uz atlasē rīku ([Selection Tool](#)) ^I

pēc tam noklikšķiniet uz līknes, lai izvēlētos vietu, kur sākt darbu, un pēc tam noklikšķiniet uz pogas *Play* (atskaņot) ►

Noklikšķiniet un velciet, lai izveidotu atlasi, un pēc tam, noklikšķinot uz pogas *Play* (atskaņot)

► tiek atskaņots tikai atlasītais posms.

4. solis: Izveidojiet 10 sekunžu klipu no audio ieraksta

Programmā Audacity stereo līkni var rediģēt tāpat kā tekstu Word dokumentā. Rediģējot Word programmā, vispirms tiek atlasīts teksts un tad veiktas darbības. To var izgriezt vai kopēt, izdzēst vai ielīmēt jaunu tekstu, to var mainīt uz treknrakstu. To pašu var izdarīt arī programmā Audacity: vispirms pietuvini un atlasiet maināmo audio diapazonu un pēc tam izvēlieties, ko ar to darīt.

Augšējā attēlā ir redzama Edit Toolbar (rediģēšanas rīkjosta) ar iezīmētām Zoom (tālummaiņas) pogām. Šī ir Zoom In (tuvināšanas poga) 🔍 un šī ir Zoom out (tālināšanas poga) 🔍.

Lai pietuvinātu, vairāk aplūkojiet stereo līkni, vispirms izvēlieties Selection tool (atlasē rīku)

^I, noklikšķiniet uz interesējošā punkta un pēc tam noklikšķiniet uz pogas Zoom In

(tuvināšanas poga). Turpiniet klikšķināt uz pogas Zoom

In, līdz tiek parādīta nepieciešamā informācija. Ievērojiet, ka,

klikšķinot uz pogas Zoom In, kursors tiek centrēts uz ekrāna.

Ir arī izvēlnes komandas un īsinājumtaustiņi tālummaiņai. **View > Zoom > Zoom**

In (vai Ctrl + 1) ir tas pats, kas noklikšķināt uz pogas Zoom In. **View > Zoom > Zoom**

Out (vai Ctrl + 3) ir tas pats, kas noklikšķināt uz pogas Zoom Out. **View > Track Size > Fit to**

Width (vai Ctrl + F) attālina līkni, lai tā ietilptu logā.

Lietojiet Tālummaiņas komandas, lai varētu maksimāli izmantot programmas Audacity logu un aplūkotu tik daudz informācijas. Pārliedzināties vai redzat visu failu.

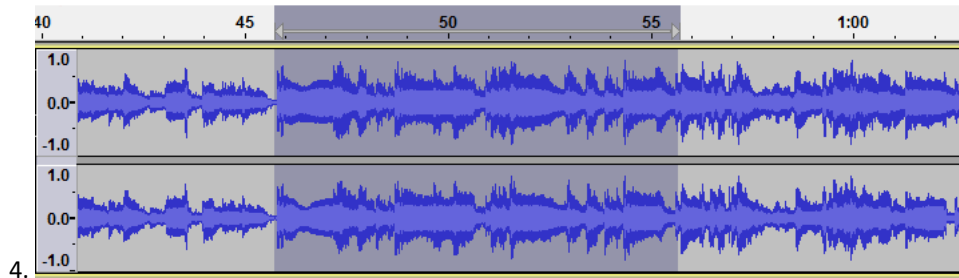
Kā izgriezt 10 sekundes atlasītā audio

1. Kad atskaņošana ir apturēta, noklikšķiniet uz tās vietas, kur vēlaties sākt 10 sekunžu f
ragmentu.

2. Tuvini, līdz [Timeline](#) (laika skala) rāda 10 sekundes vai vairāk pirms un pēc kursora.

3. Turot nospiestu taustiņu **Shift**, noklikšķiniet 10 sekundes pa labi no kursora.

Nemiet vērā, ka tas ir tāpat kā atlasīt teksta fragmentu teksta dokumentā.

4. Nospiediet **Space**, lai noklausītos visu izvēli. Atskaņošana tiks pārtraukta, kad būs sasniegta atlases beigas.

5. Precizējiet atlases sākumu un beigas ar peles kursoru šādi:

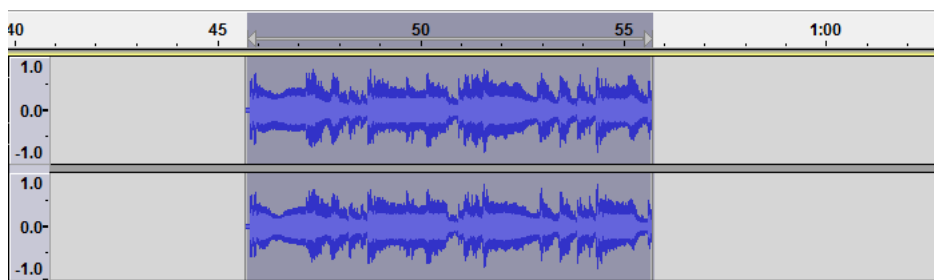
- virziet rādītāju virs atlases sākuma - kursorš mainīsies uz kreiso pusi.
- noklikšķiniet un velciet, lai pielāgotu atlases sākumu.
- atlases beigas pielāgo līdzīgā veidā.

6. Nospiediet taustiņu **Space**, lai klausītos precizēto fragmentu. Jums nav jāklausās viss fragments, lai pārtrauktu atskaņošanu, jebkurā brīdī vēlreiz nospiediet taustiņu **Space**.

Ērts veids, kā noklausīties precizētā fragmenta sākumu, ir pārvietot peles kursoru nedaudz pēc atlases sākuma un pēc tam nospiegt B. Fragments tiek atskaņots no sākuma līdz rādītājam. Lai dzirdētu precizētā fragmenta beigas, virziet rādītāju tuvu fragmenta beigām, pēc tam nospiediet B, lai atskaņotu no rādītāja līdz fragmenta beigām.

Var atskaņot arī atlases abās pusēs atstātos audio posmus, nospiežot C. Tas ļauj pārliecināties, vai nav palicis audio ieraksta fragments, kuru vēlaties saglabāt. Abās pusēs atstātos audio posmus atskaņošana būtu noderīga arī tad, ja vēlāk vēlaties izgriezt nelielu fragmentu no šīs atlases

Tagad ir atlasīta tā audio daļa, kuru vēlaties paturēt. Pārliecinieties, vai esat nospiedis taustiņu **Space**, lai apturētu audio ierakstu, ja tas joprojām tiek atskaņots. Lai izdzēstu visu, izņemot izvēlēto audio, noklikšķiniet uz **Edit > Remove Special > Trim Audio**.

Ja kļūdāties, vienmēr varat noklikšķināt uz **Edit > Undo**. Programmā Audacity ir neierobežots Undo un Redo darbības. Rediģēšanas darbības var atsaukt līdz pat faila importēšanai. Varat arī atcelt atsauktās darbības.

6. solis: Vienmērīgi izdzēst pēdējo sekundi

1. Noklikšķiniet uz pogas **Skip to End** ►.
2. Tuviniet, līdz līknē ir redzamas pēdējās divas vai trīs sekundes.

3. Noklikšķiniet līknē apmēram 1 sekundi pirms beigām.
 4. Noklikšķiniet uz **Select > Region > Cursor to Track End**.
 5. Noklikšķiniet uz **Effect > Fade Out**. Audio pēdējā sekunde ir vienmērīgi izdzisusi.
- Atcerēties vispirms atlasīt audio ierakstu, pēc tam izvēlieties, kādu darbību vēlaties veikt.

7. solis: Izveidotā faila eksportēšana

Saglabājiet ieraksta projektu programmā Audacity ar **File > Save Project**. Programmā Audacity izveidotos projektus var atvērt tikai programmā Audacity. Ja vēlaties izveidoto audio failu atvērt citā lietojumprogrammas (piemēram, iTunes vai Windows Media Player), tad nepieciešams failu eksportēt.

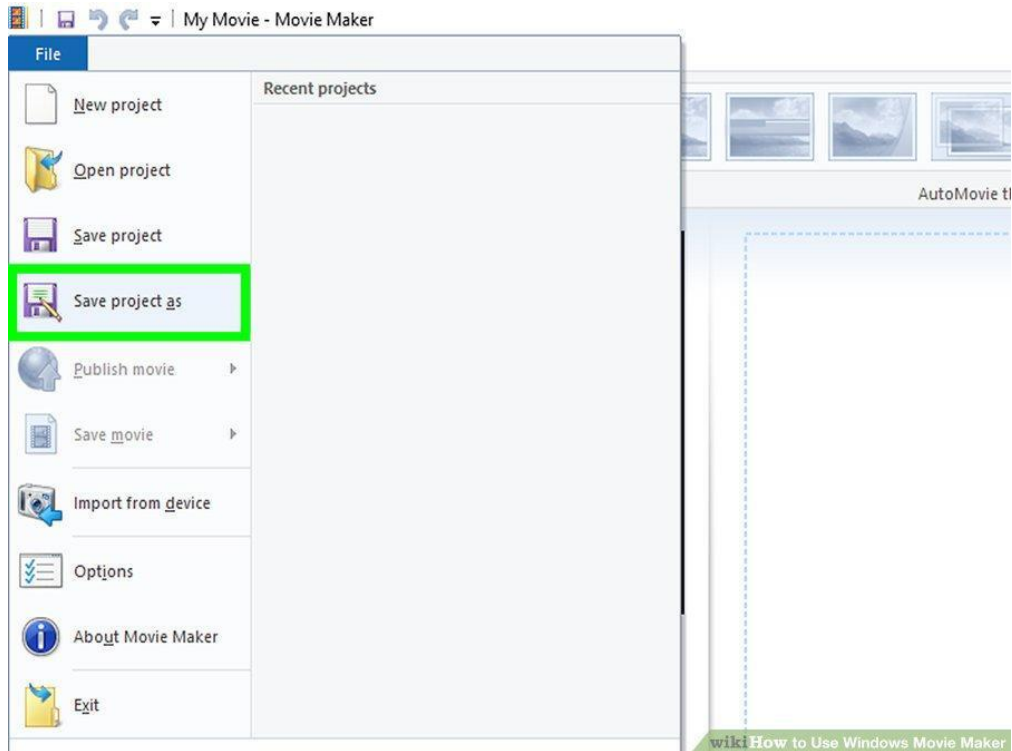
Pirms eksportēt šo 10 sekunžu klipu atsevišķā failā, mēs nedaudz to vienkāršosim. **Atveriet Import / Export Preferences** un sadaļā **When exporting tracks to an audio file** ņemiet atzīmi **“Show Metadata Editor prior to export step”**. Metadatu redaktors failā pievieno papildu informāciju par runu vai mūziku. Jebkurā laikā varat atgriezties **Import / Export Preferences**, lai atkārtoti izmantotu metadatu redaktoru.

WAV faila eksportēšana

- Noklikšķiniet uz **File > Export > Export Audio...** - tiek parādīts standarta dialoglogs “Save” (Saglabāt) darbam ar sistēmu.
- Piešķiriet failam citu nosaukumu. Programma Audacity vienmēr piedāvā faila nosaukumu, kas ir tāds pats kā nesen izveidotā projekta nosaukums. Vienmēr ir ieteicams to mainīt, lai nejauktu eksportēto failu ar programma Audacity izveidoto projektu.
- Izvēlieties vietu, kur saglabāt failu.
- Dialoglodziņa **Save** apakšā ir nolaižamā izvēlne ar nosaukumu **Format**. Šajā izvēlnē izvēlieties “WAV 16 bitu PCM”.
- WAV failu formātam nav opciju, tāpēc nav nepieciešams noklikšķināt uz pogas **Options**.
- Noklikšķiniet uz pogas **Save**, lai pabeigtu projekta eksportu WAV failā.

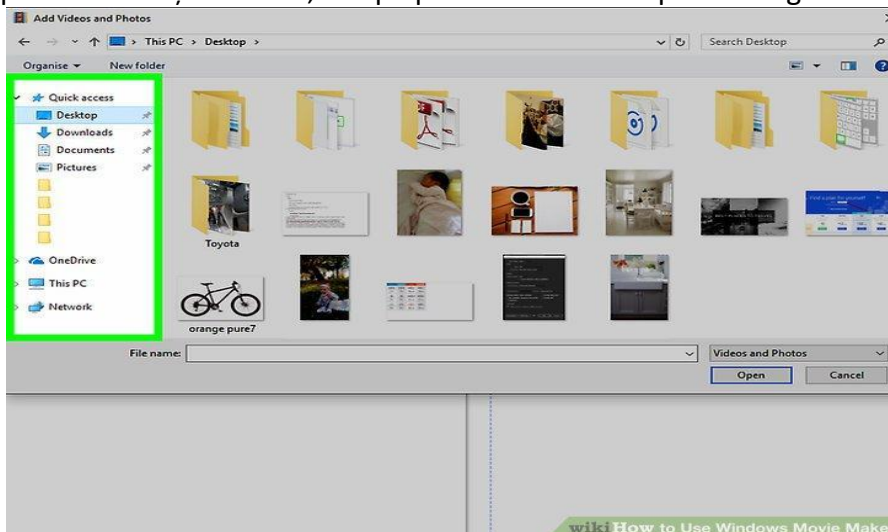
Kā lietot programmu Movie Maker

Projektu failu pievienošana

1. **Izveidojiet jaunu projektu.** Noklikšķiniet uz File -> Save project as (Saglabāt projektu kā) nolaižamajā izvēlnē, ierakstiet projekta nosaukumu, atlasiet mapi loga kreisajā pusē, kurā tiks saglabāts fails (piemēram, Darbvirsma) un noklikšķiniet uz Save (Saglabāt). Tādējādi jaunais projekts tiks saglabāts vēlamajā mapē. Jebkurā projekta veidošanas brīdī jūs varat saglabāt paveikto, nospiežot taustiņu kombināciju Ctrl + S.

2. **Noklikšķiniet uz loga "Project".** Tas ir liels, tukšs logs Windows Movie Maker loga labajā pusē. Noklikšķinot uz tā, tiks pieprasīts atvērt failu pārlūka logu.

3. Atveriet mapi, kurā ir attēli vai videoklipi. Loga Failu pārlūka kreisajā sāņjoslā noklikšķiniet uz mapes, kurā ir video vai attēli. Jums var nākties ieiet vairākās mapēs, lai atrastu vajadzīgo.

4. Izvēlieties fotoattēlus vai videoklipus. Noklikšķiniet un velciet peli pār fotoattēlu un/vai video sarakstu, lai atlasītu visus fotoattēlus un/vai videoklipus, vai turiet nospiestu taustiņu Ctrl, klikšķinot uz atsevišķiem failiem, lai atlasītu failus pa vienam.

5. Noklikšķiniet uz Open (Atvērt). Tā ir poga loga apakšējā labajā stūrī. Šādi programmā Windows Movie Maker tiks augšupielādēti jūsu izvēlētie faili.

6. Ja nepieciešams, pievienojiet papildu fotoattēlus un videoklipus. Lai to izdarītu, Windows Movie Maker loga augšdaļā noklikšķiniet uz pogu **Add video and photos** (Pievienot videoklipus un fotoattēlus), pēc tam atlasiet attiecīgos failus un vēlreiz noklikšķiniet uz **Open (Atvērt)**.

Varat arī ar peles labo pogu noklikšķināt uz loga **“Project”** un pēc tam nolaižamajā izvēlnē noklikšķināt uz **Add video and photos** (Pievienot videoklipus un fotoattēlus).

7. Pievienojiet mūzikas ierakstu. Windows Movie Maker loga augšdaļā noklikšķiniet uz **Add music** (Pievienot mūziku), nolaižamajā izvēlnē noklikšķiniet uz **Add music...** (Pievienot mūziku), dodieties uz mapi, kurā ir mūzikas faili, atlasiet failu, ko vēlaties pievienot, un noklikšķiniet uz **Open** Atvērt. Tādējādi mūzikas fails tiks novietots zem pašlaik izvēlēta attēla vai video.

Projektu failu organizēšana

1. Nosakiet failu secību. Pārskatiet projekta failus un izlemiet to secību, kurš būs pirmais, otrais utt. Jāizdomā, kur vēlaties pievienot mūziku.

2. Pārkārtojiet failus. Noklikšķiniet uz video, kuru izmantosiet sākumā un velciet uz loga **“Projekts”** augšējo kreiso stūri, pēc tam pārvelciet nākamo failu un novietojiet to pa labi no sākuma faila.

- Starp abiem failiem ir redzama vertikāla līnija. Tas nozīmē, ka, atlaižot peles pogu, faili tiks saspiesti kopā.

3. Pievienojiet mūzikas failu. Noklikšķiniet un velciet zaļo mūzikas joslu, kas atrodas zem failiem pa kreisi vai pa labi, pēc tam atlaidiet to, lai mainītu novietojumu.

- Ņemiet vērā, ka mūzikas faila beigas tiks bloķētas līdz pēdējā video vai attēla beigām, ja failu apvienotais garums nesaskanēs ar mūzikas atskaņošanas laiku.

4. Rediģējiet attēla rekvizītus. Veiciet dubultklikšķi uz attēla, lai atvērtu tā rekvizītus rīkjoslā l oga augšdaļā, un pēc tam mainiet kādu no šīm iespējām:

- *Duration*

(ilgums) — noklikšķiniet uz tekstlodziņa *Duration* un pēc tam ievadiet to sekunžu skaitu, cik ilgi jāparāda attēls.

- *End Point* (beigu punkts) — noklikšķiniet un velciet logā **“Project”** esošo melno vertikālo joslu uz fotoattēla vai video sadaļu, kuru vēlaties izgriezt un pāriet uz nākamo, pēc tam rīkjoslā noklikšķinot uz **Set end point**.

5. Rediģējiet video rekvizītus. Veiciet dubultklikšķi uz video logā **“Projekts”**, lai rīkjoslā a tvērtu tā rekvizītus, un pēc tam mainiet kādu no šīm iespējām:

- *Volume* — . noklikšķiniet uz Video Volume (skaļums), pēc tam noklikšķiniet un velciet skaļuma slīdni pa kreisi vai pa labi

- *Fade* (Mūzikas pakāpeniska parādīšanās vai izzušana) — noklikšķiniet uz lodziņa **“Fade in”** vai **“Fade out”**, pēc tam noklikšķiniet uz **Slow** (Zems), **Medium** (Vidējs) vai **Fast** (Ātrs).

- *Speed* (Ātrums) — noklikšķiniet uz nolaižamā lodziņa **Speed** (Ātrums) un pēc tam izvēlieties video ātrumu. Var arī rakstīt pielāgotu ātrumu.

- **Trim** (Apgriešana) — noklikšķiniet uz pogas Trim tool, noklikšķiniet un velciet vienu no slīdņiem zem videoklipa, lai apgrieztu videoklipa demonstrēšanas laiku, un loga augšdaļā noklikšķiniet Save trim (Saglabāt apgriešanu).

- Šis rīks kalpo tāpat kā “Start/End Point” .

- **Stabilizēšana** — noklikšķiniet uz **Video**

stabilization, pēc tam nolaižamajā izvēlnē atlasiet video stabilizācijas elementus.

- Dažus videoklipus var sadalīt arī, velkot vertikālo joslu uz vietu, kur vēlaties sadalīt video, un pēc tam noklikšķinot uz Split (Sadalīt). Tas ļaus ievietot citu failu starp abām video daļām (piemēram, komentāru vai attēlu).

6. Rediģējiet mūzikas rekvizītus. Veiciet dubultklikšķi uz mūzikas joslas un pēc tam rīkjoslā veiciet kādu no šīm darbībām:

- **Volume** (Skaļums) — noklikšķiniet uz Music volume, pēc tam noklikšķiniet un velciet slīdni pa kreisi vai pa labi.

- **Fade** (Mūzikas pakāpeniska parādīšanās vai izzušana) — noklikšķiniet uz lodziņa “Fade in” vai “Fade out”, pēc tam noklikšķiniet uz Slow (Zems), Medium (Vidējs) vai Fast (Ātrs).

- **Start Time** (Sākuma laiks) — tekstlodziņā “Sākuma laiks” ierakstiet laiku (sekundēs), no kura brīža vēlaties, lai dziesma sāktu skanēt.

- **Start Point** (Sākuma punkts) — tekstlodziņā “Starta punkts” ierakstiet video laiku (sekundēs), kur vēlaties, lai dziesma sāktos.

- **End Point** (Beigu punkts) — tekstlodziņā “Beigu punkts” ierakstiet video laiku (sekundēs), kurā vēlaties, lai dziesma beigtos.

7. Pārliedziniet, vai katrs fails ir rediģēts kā nepieciešams. Lai video izdotos precīzs, ir jārediģē katra faila izpildes laiks (un citas opcijas, ja tādas ir pieejamas), lai precizētu visu video prezentāciju.

8. Filmas priekšskatījums. Noklikšķiniet uz pogas “Play” zem filmas priekšskatījuma loga programmas Windows Movie Maker loga kreisajā pusē. Ja filma tiek demonstrēta atbilstoši, v arat turpināt filmas efektu pievienošanu.

Efektu pievienošana

1. Noklikšķiniet uz cilnes Sākums. Tā ir loga augšējā kreisajā pusē. Tiks atvērta rediģēšanas rīkjosla.

2. Noklikšķiniet uz Title(Virsraksts). Šī opcija atrodas rīkjoslas Sākums sadaļā "Add" (Pievienot).

3. Ievadiet virsraksta tekstu. Tekstlodziņā, kas tiek parādīts video priekšskatījuma logā, ierakstiet nosaukumu, kuru vēlaties piešķirt savam video.

- Virsraksta slaida ilgumu var rediģēt rīkjoslas sadaļā “Pielāgot”, noklikšķinot uz tekstlodziņa pa labi no pulksteņa ar zaļu bultiņu un pēc tam atlasot citu laiku.

- Ja vēlaties mainīt virsraksta izmēru, fontu vai formatējumu, to var izdarīt rīkjoslas sadaļā Fonts.

4. Pievienojiet pāreju uz savu nosaukumu. Rīkjoslas sadaļā noklikšķiniet uz ikonas “Efekti” un pēc tam aplūkojat rezultātu; ja tas apmierina, nosaukums ir iestatīts.

5. Atgriezies cilnē Sākums. Lai atgrieztos rediģēšanas rīkjoslā, vēlreiz noklikšķiniet uz Sākums.

6. Failam pievienot aprakstu. Noklikšķiniet uz fotoattēla vai video, kuram vēlaties pievienot a aprakstu, pēc tam rīkjoslas sadaļā Add (Pievienot) noklikšķiniet uz **Caption**.

7. Ievadiet apraksta tekstu. Ierakstiet tekstu, kuru vēlaties izmantot aprakstam, un pēc tam n ospiediet taustiņu ↵ Enter. Tādējādi jūsu apraksts tiks izveidots zem atlasītā faila.

- Aprakstu var rediģēt tieši tāpat kā virsraksta tekstu.
- Ja vēlaties pārvietot aprakstu uz citu faila vietu, noklikšķiniet un velciet rozā apraksta lodziņu pa kreisi vai pa labi, kur tas ir nepieciešams.

8. Ja nepieciešams, var pievienot citus aprakstus vai virsrakstus. Var izveidot virsrakstus arī citiem failiem, lai tie kalpotu kā pārejas no vienas filmas sadaļas uz citu, vai arī var pievienot aprakstus citiem failiem.

Filmas saglabāšana

1. Filmas priekšskatījums. Noklikšķiniet uz pogas “Play” zem filmas priekšskatījuma loga loga kreisajā pusē. Ja filma izskatās tā, kā to vēlaties, varat saglabāt filmu.

Lai pabeigtu filmu, veiciet visus nepieciešamos papildinājumus.

Rediģēšanas laikā mūzikas atskaņošana var beigties ātrāk vai var būt īsāka, ja tā ir, pirms turpināt, pārliecinieties, vai mūzika ir pareizi rediģēta.

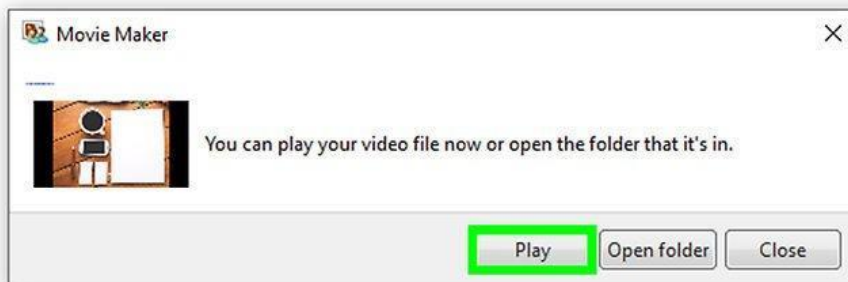
2. Noklikšķiniet Save movie (Saglabāt filmu). Tā ir poga loga augšējā labajā pusē. Parādīsies nolaižamā izvēlne.

3. Izvēlieties saglabāšanas veidu. Ja nezināt, kādu formātu izmantot, izvēlnes augšdaļā noklikšķiniet uz Recommended for this project (Ieteicamais šim projektam); pretējā gadījumā noklikšķiniet uz formāta, kuru vēlaties izmantot.

4. Ierakstiet filmas nosaukumu. Ierakstiet nosaukumu, kuru vēlaties izmantot filmas failam.

5. Izvēlieties saglabāšanas mapi. Loga kreisajā pusē noklikšķiniet uz mapes, kurā jāsaglabā fil mas fails.

6. Noklikšķiniet Saglabāt. Tas atrodas netālu no loga apakšējā labā stūra. Tādējādi tiks saglabāts filmas fails un sāks projekta eksportēšana. Esiet pacietīgs, eksportēšanai var paiet ilgs laiks.

Mācību aktivitāte: Sagatavot interviju

Nosaukums	Sagatavot interviju
Aktivitāte	Treneris pastāstīs izglītojamajiem par personu(-ām), ar kuru viņi tiksies, un sniegs konspektu par interviju veidošanu. Grupu diskusija par atvērtiem un slēgtiem jautājumiem. Izglītojamie veic piezīmes un sagatavo 5 jautājumus.
Mērķis	Sagatavot interviju
Apraksts	Treneris pastāstīs izglītojamajiem par personu (-ām), ar kuru viņi tiksies, un sniegs konspektu par interviju veidošanu. <u>Piemērs:</u> Persona: Vietējās pašvaldības pārstāvis, lai apspriestu mājokļu krīzi. Intervijas būtība: mājokļu krīze, izdales materiāli, lai izskaidrotu pašreizējo situāciju saistībā ar mājokļu krīzi, statistikas dati un pētījumi. Treneris lūgs izglītojamiem skaidrot: • Kas ir atklāts jautājums? • Kas ir slēgts jautājums? Pēc tam grupa apspriedīs atklāto un slēgto jautājumu nozīmi, kā arī intervijas tehnikas. Izglītojamie pa pāriem sagatavos 5-10 jautājumus, ko viņi uzdos pieaicinātajai personai. Treneris sniegs jautājumu piemērus, ja izglītojamiem būs grūtības. Pasniedzējs sazināsies ar izglītojamajiem, lai noorganizētu sapulces datumu, kurā izglītojamie varēs satikt personas. Izglītojamiem jāizpēta šī persona un jāformulē jautājumi, lai viņi varētu piedalīties sapulcē.
Materiāli	Pildspalvas, papīrs, planšetdators/viedtālrunis piezīmju veikšanai. Jautājumu piemēri.
Laiks	40 minūtes

Atvērto un slēgto jautājumu piemēri

Sarunājoties, aizpildot aptaujas, veicot intervijas darbam vai pildot mājasdarbu uzdevumus, tiek izmantoti slēgtie un atvērtie jautājumi. Slēgtie jautājumi ir tie, uz kuriem var atbildēt ar "jā" vai "nē", savukārt atvērtie jautājumi ir tie, kas prasa garāku skaidrojumu un atbilde būs plašāka.

Slēgtie jautājumi.

Ja uz jautājumu varat atbildēt tikai ar "jā" vai "nē", tas ir slēgta tipa jautājums.

Slēgto jautājumu piemēri ir:

- Vai šodien jūtaties labāk?
- Vai drīkstu izmantot vannas istabu?
- Vai tā ir Tava pēdējā atbilde?
- Vai mēs šovakar kopā gatavosim vakariņās?
- Vai varu jums palīdzēt?

Atvērtie jautājumi

Atvērtie jautājumi ir jautājumi, kuriem nepieciešamas plašākas atbildes. Atbildes varētu būt saraksta veidā, dažos teikumos vai garākas, piemēram, runa vai eseja.

Lūk, daži atvērto jautājumu piemēri:

- Ko jūs šodien plānojat pirkt lielveikalā?
- Kādas ir tavas mīļākās atmiņas no bērnības?
- Kā jūs satikāt ar savu labāko draugu?
- Kā veicas ar mājas iegādi?
- Kā tas ir - dzīvot Marokā?
- Kā es varēju sevi labāk prezentēt?

Kad šie jautājumi tiek izmantoti?

Katra tipa jautājumus var izmantot dažādiem nolūkiem. Slēgta tipa jautājumi vairāk piemēroti testos skolas eksāmenos, atvērta tipa jautājumus var uzdot, ja eksāmenā nepieciešamas īsas atbildes vai esejas.

Atvērtie jautājumi

Uz atvērtajiem jautājumiem jāatbild ar plašāku un ilgstošāku atbildi. Atvērtie jautājumi ir noderīgi arī, lai uzzinātu vairāk par kādu personu vai tēmu, neatkarīgi no tā, vai tas ir intervijas laikā, viesībās vai iepazīstoties ar jaunu draugu.

Slēgtie jautājumi

Uz slēgtiem jautājumiem var atbildēt tikai vienā vārdā vai ar īsu, specifisku informāciju. Slēgtus jautājumus var izmantot arī iepriekš minētajās situācijās, lai gan tie var izbeigt sarunu.

Tālāk ir minēti slēgto jautājumu piemēri šāda veida situācijās.

- Vai tu kādreiz esi tikusies ar Džo?
- Kur tu mācījies koledžā?
- Vai esi laimīgs?
- Vai tev ir mājdzīvnieks?
- Vai jums patīk dzīvnieki?

Lūk, daži slēgtā tipa jautājumu piemēri pārveidoti atvērtajos jautājumos, lai turpinātu sarunu:

- Kā tu tikies ar Džo?
- Kas, jūsuprāt, bija visnoderīgākais, studējot koledžā?
- Kuras ir tās lietas, kas Tev sagādā vislielāko prieku?
- Vai tev ir mājdzīvnieks un kā tas izskatās?
- Vai jums patīk dzīvnieki un kāpēc?

No šiem piemēriem ir skaidrs, ka slēgtie jautājumi tiek izmantoti, lai iegūtu īsu, ātru atbildi, bet atvērtie jautājumi ir kā vārti uz sarunu.

2. NODAĻA: KĀ IERAKSTĪT INTERVIJU

Mācību aktivitāte: Ieraksta aprīkojuma uzstādīšana

Nosaukums	Ieraksta aprīkojuma uzstādīšana.
Aktivitāte	Izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" un "Kā izmantot mobilās lietotnes" Izdales materiāli un norādījumi par efektīvām ierakstīšanas tehnikām. Aktivitāte: apmācāmie uzstāda ieraksta aprīkojumu.
Mērķis	Ieraksta aprīkojuma uzstādīšana
Apraksts	Treneris iepazīstina ar materiālu "Padomi intervijas ierakstīšanai" Izglītojamie uzstāda ieraksta aprīkojumu.
Materiāli	Katram dalībniekam nepieciešams viedtālrunis vai planšetdators, mikrofons, vadi, Tripod. 5. modulis, 2. sadaļa, izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" un 5. moduļa, 1.sadaļa, izdales materiāli "Kā izmantot mobilās lietotnes"
Laiks	20 minūtes

Mācību aktivitāte: Mobilo iekārtu un ieraksta aprīkojuma pārbaude

Nosaukums	Mobilo iekārtu un ieraksta aprīkojuma pārbaude vislabākajai skaņas kvalitātei
Aktivitāte	Izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" un "Kā izmantot mobilās lietotnes" Aktivitāte: apmācāmie, izmantojot ierakstus, testē mobilās iekārtas un skaņas kvalitāti.
Mērķis	Nodrošināt izcilu skaņas kvalitāti
Apraksts	Izglītojamie testēs ierakstu uzstādījumus, ierakstot savas balsis un klausoties tās. Ja ieraksti nav pietiekoši skaidri, jāuzlabo aprīkojuma uzstādījumi.
Materiāli	Katram dalībniekam nepieciešams viedtālrunis vai planšetdators, mikrofons, vadi, Tripod. 5. modulis, 2. sadaļa, izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" un 5. moduļa, 1.sadaļa, izdales materiāli "Kā izmantot mobilās lietotnes"
Laiks	20 minūtes

Mācību aktivitāte: Intervijas ierakstīšana

Nosaukums	Intervijas ierakstīšana (katrs video 2 minūtes garš)
Aktivitāte	Izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" (1.modulis) un "Kā izmantot mobilās lietotnes" (1. modulis) Aktivitāte: apmācāmie, izmantojot ierakstus, testē mobilās iekārtas un skaņas kvalitāti.
Mērķis	Izveidot 2 īsus videoklipus.
Apraksts	Sekojo 1. sadaļas, D aktivitātei, izglītojamie atlasīs 5-10 jautājumus, skat. 1. sadaļas izdales materiāli "Atklātu un slēgtu jautājumu piemēri".

	Izglītojamie divreiz iztaujās uzaicinātās personas, izmantojot sagatavotos jautājumus. 2 ieraksti: pirmais būs audio ieraksts un otrais būs video. Izmantots tiks gan viedtālrunis, gan planšetdators. Katrs ieraksts ilgst aptuveni 2 minūtes
Materiāli	Katram dalībniekam nepieciešams viedtālrunis vai planšetdators, mikrofons, vadi, Tripod. 5.moduļa, 1.sadaļa, izdales materiāli "Slēgto un atvērto jautājumu piemēri". 5. modulis, 2. sadaļa, izdales materiāli "Padomi intervijas ierakstīšanai" un 5. moduļa, 1.sadaļa, izdales materiāli "Kā izmantot mobilās lietotnes"

Padomi intervijas ierakstīšanai

1. Atrašanās vieta. Tas ir galvenais faktors, kas nosaka audioieraksta kvalitāti. Lai gan ir svarīgi dot iespēju respondentam izvēlēties intervijas vietu, ir divas vietas, no kurām labāk izvairīties: 1) publiskās vietas: restorāni, kafejnīcas, automašīnas, u.tml. Tās ir vietas, kur fona trokšņus kontrolēt var minimāli vai nav iespējams. 2) ārā: parki, ietves, pludmalē, u.tml. Atkal ir maza iespēja vai nav iespējams nemaz kontrolēt trokšņa līmeni.

Viena no labākajām vietām, kur rīkot interviju, ir pie respondenta virtuves galda. Mēģiniet intervēt vietā, kur jūs vai respondents varat kontrolēt fona troksni un pārtraukumus.

2. Aprīkojums. Labākais veids, kā ierakstīt interviju, ir izmantot savu mobilo tālruni. Pēdējo gadu tālruņos ir sava programmatūra "Voice Recording" vai "app". Ja vēlaties, varat meklēt un lejupielādēt citas programmas un atrast, kas jums patiešām patīk. Mēģiniet ierakstus saglabāt kā MP3 failus. Cits aprīkojums, kas jums būs nepieciešams, ir "Audacity". Šī ir programma, kas ļauj rediģēt intervijas, to var bez maksas lejupielādēt un lietot jebkurā datorā. Lai ierakstītu intervijas, izmantojiet klēpjatora mikrofoni, vai pievienot ārējo mikrofoni, lai iegūtu labāku kvalitāti un skaļāku intervējamā balsi.

3. Intervējamais ir vissvarīgākais. Svarīgi paturēt prātā, ka intervijas mērķis ir saņemt informāciju no respondenta. Mikrofonu nepieciešams novietot tuvāk respondentam, jo viņa atbildes ir svarīgākas par jūsu jautājumiem! Jums jau ir intervijas ceļvedis ar sagatavotajiem jautājumiem, kurus varat izmantot, ja jūsu jautājumi nav dzirdami ierakstā.

Daudzi intervētāji mēdz pārtraukt respondentu ar jautājumiem un iejaucas stāstā. Neiejaucies stāsta vidū ar jautājumiem. Klusējiet, izmantojiet neverbālo komunikāciju: pamājiņi, smaidiet, nolieciet galvu, paceliet uzacis utt. Visi šie ir lieliski veidi, kā iegūt vairāk informācijas, nepārtraucot sarunu. Kad ir jāuzdod jautājums, pagaidiet, kamēr intervētājs ir beidzis runāt, aizskaitiet līdz pieci un tad uzdodiet jautājumu.

POPULĀRĀKIE PADOMI.

Lai vienmēr pa rokai ir ūdens- pudelē vai krūzītē.

Palūdziet, lai intervējamais atnes fotogrāfijas vai priekšmetus, kas saistīti ar viņa stāstu. Noskaidrojiet, vai viņš ļautu nofotografēt vai nokopēt atnestās lietas, lai būtu iespēja izmantot tos kā vizuālus materiālus kopā ar viņa stāstu.

Klausieties intervējamā atbildēs, tās var iedvesmot jauniem jautājumiem, kuri vēl plašāk atklātu tematu un uzzinātu interesantus faktus.

VIENMĒR pārbaudiet ierakstīšanas aprīkojumu pirms katras intervijas.

3. NODAĻA: KĀ REDIGĒT IERAKSTUS AUDIO FORMĀTĀ

Mācību aktivitāte: Skaņas redigēšana viedtālrunī vai planšetdatorā

Nosaukums	Skaņas redigēšana viedtālrunī vai planšetdatorā, izmantojot bezmaksas programmu, piemēram, Audacity
Tips	Demonstrācija, izmantojot bezmaksas tiešsaistes programmatūru, Audacity, Aktivitāte: interaktīva demonstrācija grupai Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Iemācīties redigēt skaņu, lietojot datoru.
Apraksts	Izmantojiet A aktivitātes ierakstu un lejupielādējiet to klēpj datorā vai datorā. Lejupielādējiet programmatūru, ja tas nav izdarīts un demonstrējiet skaņas redigēšanas programmatūru, piemēram, Audacity. Skatiet 5. moduļa 1. sadaļas C aktivitātes izdales materiālu “Kā lietot programmu Audacity” Izglītojamie. Lejupielādē programmatūru klēpj datoros un iepazīstas ar tās iespējām. Veiciet ierakstīšanu un izmēģiniet programmatūru.
Materiāli	Trenera dators vai klēpj dators un projektor. Katram izglītojamam nepieciešams klēpj dators Izdales materiāli 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte “Kā lietot programmu Audacity”
Laiks	60 minūtes

4. NODAĻA: KĀ REDIGĒT IERAKSTUS VIDEO FORMĀTĀ

Mācību aktivitāte: Skaņas rediģēšana

Nosaukums	Skaņas rediģēšana, izmantojot bezmaksas programmu, piemēram Movie Maker
Tips	Demonstrācija, izmantojot bezmaksas tiešsaistes programmatūru, Audacity, Aktivitāte: interaktīva demonstrācija grupai Pašmācība: saites, literatūras atsauces, pārdomas
Mērķis	Iemācīties rediģēt skaņu, lietojot datoru.
Apraksts	Demonstrācija Izmantojiet A aktivitātes ierakstu un lejupielādējiet to klēpj datorā vai datorā. Lejupielādējiet programmatūru, ja tas nav izdarīts un demonstrējiet skaņas rediģēšanas programmatūru, piemēram, Movie Maker. Skatiet 5. moduļa 1. sadaļas C aktivitātes izdales materiālu “Kā lietot programmu Movie Maker” Izglītojamie Lejupielādē programmatūru klēpj datoros un iepazīstas ar tās iespējām. Veiciet ierakstīšanu un izmēģiniet programmatūru.
Materiāli	Trenera dators vai klēpj dators un projektors. Katram izglītojamam nepieciešams klēpj dators Izdales materiāli 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte “Kā lietot programmu Movie Maker”
Laiks	60 minūtes

5. NODAĻA: AUDIO IERAKSTA REDIGĒŠANA

Mācību aktivitāte: Ierakstītās intervijas redigēšana

Nosaukums	Ierakstītās intervijas redigēšana
Aktivitāte	Pārskats par to, kā rediģēt skaņu, izmantojot aplikācijas. Aktivitāte: Izglītojamie klausās un piedalās diskusijās.
Mērķis	Izglītojamie atkārtos savas zināšanas, kā rediģēt skaņu, izmantojot digitālās aplikācijas
Apraksts	Treneris atgādina pamatlietas par redigēšanu no 1. un 3. sadaļas.
Materiāli	Izdales materiāli, 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte, "Kā izmantot programmu "Audacity"
Laiks	10 minūtes

Mācību aktivitāte: Atsauksmes par ierakstīto interviju

Nosaukums	Atsauksmes par ierakstīto interviju
Aktivitāte	Izglītojamie tiks sadalīti mazās grupās (vai pāros, atkarībā no klases lieluma). Aktivitāte: Izglītojamie klausīsies viens otra ierakstus un veiks redakcijas piezīmes.
Mērķis	Izglītojamie vērtēs cits cita pirmo no diviem ierakstiem, sniegt detalizētas atsauksmes par tiem un idejas redigēšanai.
Apraksts	1.solis Izglītojamie tiks sadalīti mazās grupās (vai pāros, atkarībā no klases lieluma), klausīsies viens otra ierakstus un veiks piezīmes. 2.solis Izglītojamie sniegs detalizētas atsauksmes par ierakstiem un izteiks idejas redigēšanai.
Materiāli	Planšetdators/viedtālrunis, austiņas, piezīmju bloki un pildspalvas
Laiks	50 minūtes

Mācību aktivitāte: Ierakstīto interviju rediģēšana

Nosaukums	Rediģēt ierakstītās intervijas, izmantojot programmu Audacity klēpjdatoros vai bezmaksas aplikāciju viedtālrunī, piemēram, Wavepad
Tips	Aktivitāte: Apmācāmie rediģēs savu pirmo ierakstu.
Mērķis	Katrs dalībnieks rediģēs savu audio ierakstu.
Apraksts	Pārliecinieties, vai programmatūras un lietotnes ir lejupielādētas Lejuplādējiet ierakstu klēpjdatorā, ja tiks izmantota programma Audacity Izglītojamie rediģēs pirmo no diviem 2. sadaļā ierakstītajiem audio. Izmantojiet 5. moduļa, 1. Sadaļas, C aktivitātes, izdales materiālu "Kā lietot programmu Audacity" Vai apmācāmie var izmantot mobilo lietotni, piemēram, Wavepad planšetdatorā/viedtālrunī.
Materiāli	Planšetdators/viedtālrunis/planšete, izdales materiāls, 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte, "Kā izmantot programmu "Audacity"
Laiks	1 stunda

6. NODAĻA: VIDEO IERAKSTA REDIGĒŠANA

Mācību aktivitāte: Atsauksmes par ierakstīto interviju

Nosaukums	Atsauksmes par ierakstīto interviju
Tips	Apmācāmie tiks sadalīti pāros / mazās grupās, atkarībā no klases lieluma. Aktivitāte: Izglītojamie klausīsies ierakstus un veiks redakcijas piezīmes.
Mērķis	Izglītojamie vērtēs cits cita pirmo no diviem video ierakstiem, sniegs detalizētas atsauksmes par tiem un idejas redigēšanai.
Apraksts	1.solis. Izglītojamie tiks sadalīti mazās grupās (vai pāros, atkarībā no klases lieluma), klausīsies viens otra ierakstus un veiks piezīmes 2.solis. Izglītojamie sniegs detalizētas atsauksmes par video ierakstiem un izteiks idejas redigēšanai.
Materiāli	Planšetdators/viedtālrunis, austiņas, piezīmju bloki un pildspalvas
Laiks	50 minūtes

Mācību aktivitāte: Ierakstīto interviju redigēšana

Nosaukums	Redigēt ierakstītās intervijas, izmantojot programmu Movie Maker klēpjdatoros vai bezmaksas aplikāciju viedtālrunī, piemēram, Quik
Tips	Aktivitāte: Apmācāmie redigēs savu pirmo ierakstu.
Mērķis	Katrs dalībnieks redigēs savu video ierakstu.
Apraksts	Pārliecinieties, vai programmatūras un lietotnes ir lejupielādētas Lejuplādējiet ierakstu klēpjdatorā, ja tiks izmantota programma Movie Maker Izglītojamie redigēs pirmo no diviem 2. sadaļā ierakstītajiem video. Apmācāmie var izmantot programmu Movie Maker vai aplikāciju Quik. Izmantojiet izdales materiālu “Kā lietot programmu Movie Maker”.
Materiāli	Planšetdators/viedtālrunis/planšete, izdales materiāls, 5. modulis 1. sadaļa C aktivitāte, “Kā izmantot programmu “Movie Maker”
Laiks	1 stunda

